92

A KÖNYVHÉT HÍREI

BORSOD MEGYE ÉS MISKOLC VÁROS KÖNYVHETI TÁJÉKOZTATÓJA

Szlovák olvasótáborok Észak-Magyarországon

MAGYARORSZÁGON a hetvenes években az olvasómozgalom, az olvasóvá nevelés új fajtája honosodott meg, a nyári szünidőben szervezett olvasótábor. Ezekben a táborokban a szervezők — általában lelkes könyvtárosok — arra törekedtek, hogy játékos formában megszerettessék az ifjúsággal az olvasást, a könyvet. A Magyarországon élő nemzetiségek ezzel egy időben szintén felismerték ennek a formának nagyszerűségét, és szervezni kezdték a különböző nemzetiségi olvasótáborokat.

A II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár 15 évvel ezelőtt felkereste a Szlovák Szövetséget és a Ludové Noviny szerkesztőségét, hogy szlovák olvasótábort szeretnénk szervezni az Észak-Magyarország területén élő szlovák nemzetiségű általános iskolások számára. Annak ellenére, hogy (tudomásom szerint) abban az időben a könyvtárnak nem volt szlovákul tudó munkatársa, a könyvtár dolgozói kidolgozták a hasonló szlovák olvasótábor célját. Az anyanyelvű olvasás — természetesen szlovákul jól tudó pedagógusok, könyvtárosok, írók, újságírók és kulturális dolgozók bevonásával — megszerettetésén túl a tábor programját úgy állították össze, hogy a részt vevő tanulók megismerhessék a magyarországi szlovákság történetét, találkozhassanak szűkebb hazájuk, Észak-Magyarország szlovák és magyar származású népművészeivel, érdekes embereivel. Természetesen egy-egy tábor ideje alatt módjuk volt szlovák népdalokat, néptáncokat, versikéket, mondókákat tanulniuk, találkoztak a magyarországi szlovákság neves költőivel, íróival, a Szlovák Szövetség képviselőivel. Ezek a programok származástudatuk erősítését, nemzetiségi másságuk elfogadását és elfogadtatását szolgálták.

Az első tábor lebonyolítása után kiderült, hogy a résztvevők szlovák nyelvi felkészültsége nem éri el az anyanyelvi szintet. A további táborok már mint nyelvi táborok kerültek megrendezésre. S akkor került először szóba, hogy a nyelv intenzívebb gyakorlása érdekében jó lenne Szlovákiából, illetve szlovákiai gyerekekkel együtt szervezni a szlovák táborokat. Sajnos, a különböző, legfőképpen financiális nehézségek miatt, erre csak az utóbbi években került sor. A II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár testvérkapcsolatot alakított ki a kassai városi könyvtárral. Így már harmadik éve az észak-magyarországi szlovák olvasótábort Szlovákiában és itthon, Magyarországon szervezik szlovákiai és észak-magyarországi szlovák származású gyerekekkel közösen.

A LELKES KÖNYVTÁROSOK csapata is kibővül szlovákiai szakemberekkel, akik a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár dolgozóihoz hasonlóan szívükön viselik a magyarországi szlovák nemzetiségű tanulók anyanyelven folyó művelődését, valamint anyaországuk megismerését, nemzetiségi azonosságtudatuk fejlődését. Hogy ezeket a célokat hogyan sikerült teljesíteni, azt igazolja az is, hogy ebben az évben már 15. alkalommal szervezik meg az észak-magyarországi szlovák olvasótábort. A II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár vezetését és munkatársi gárdáját nem keserítik el az anyagi nehézségek, s kitartó munkájuk eredményét tükrözi, hogy az idei táborra is van jelentkező a szlovákok által is lakott falvak tanulóifjúságának soraiból.

Kitartó, lelkes munkájukban további sikereket kívánunk.

RIBA ETELKA

Önkormányzati lapok Borsodban

A SAJTÓ az újabb kori nagy történelmi átalakulásokban és eseményekben fontos feladatot töltött be, s ez érvényes a napjainkban végbemenő változásokra is. Az időszakosan megjelenő sajtótermékek naprakészen tájékoztatják olvasóikat a társadalmi változásokról, politikáról, gazdasági életről, művészetről, irodalomról, tudományról, sportról.

Ezért is fontos feladata a helyismereti gyűjteményeknek a megyéjükben megjelenő periodikumok gyűjtése, őrzése, feltárása. A beszerzésnek két módja járható a könyvtárak számára: a vásárlás és a nyomdai kötelespéldány-szolgáltatás. Az utóbbi beszerzési mód a magánnyomdák elszaporodásával, — melyek nem szolgáltatnak sem a nemzeti könyvtárnak, sem a megyei könyvtáraknak — nem teszi lehetővé hiánytalanul az évfolyamok köttetését. Sajnálattal írom mindezt, mert megyénkben a rendszerváltással nagy átalakulás ment végbe a folyóiratok körében.

1990-ben megszűnt a Borsodi Szemle, a Borsodi Művelődés és a Napjaink, helyette két új profilú lap született. Az egyik az Orpheus irodalmi folyóirat alcímmel negyedévenként jelenik meg, s a magyar irodalom egyetemes értékeinek ad teret, a másik a Holnap irodalmi és társadalmi havi folyóirat, helyi elkötelezettségű, a határokon is átnyúló szellemi gyökerekből táplálkozik. Mindkét lap a miskolci hagyományokhoz hűen igen gazdag képzőművészeti repertoárt vonultat fel.

Új színfoltként jelentkeznek az önkormányzati lapok, ezekről szólok a teljesség igénye nélkül.

AZ INDULÓ lapok bemutatják a választott tisztségviselőket (polgármestereket, alpolgármestereket, jegyzőket), a képviselő-testület tagjait, a bizottságok felállítását. Így a települések lakói megismerkedhetnek vezetőikkel, s figyelemmel kísérhetik tevékenységüket, amely a lapok révén a teljes nyilvánosság előtt folyik. A kéthetente vagy havonta különböző formátumban megjelenő lapok segítségével válnak ismertté a testületek határozatai, ren-

(Folytatás az 5. oldalon)

Tíz esztendő mérlege

1983-ban, az ünnepi könyvhét alkalmából látott napvilágot első ízben a miskolci II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár tájékoztatója, a Könyvhét Hírei címmel. E lapkiadás akkor amolyan egyszeri vállalkozásnak indult, aminek talán folytatása is lesz, ha a könyvtár gazdasági erejéből futja, s a közönség érdeklődése is indokolja a megjelentetést. Azóta minden évben megszületett az újság, az idén immár tizedik alkalommal. S hogy mára egyáltalán nem azonos az eredeti, szerényebb, csupán a hírekre, a tájékoztató jellegre koncentráló újsággal, az elsősorban annak köszönhető, hogy a „könyves világ" sokszínűsége, intézményei, hivatalos és nem hivatalos kapcsolódásai évről évre új témákat, újabb és újabb kitekintési lehetőségeket kínáltak.

Hiszen hogyan is lehetne könyvesújságot csinálni a helyi kulturális értékek bemutatása nélkül? A múlt és a jelen szellemi és anyagi értékeit bemutatni, felkelteni az érdeklődést irántuk, talán kicsit sugallni is, hogy becsüljük meg jobban azt, amink van, éljünk velük bátrabban — kimondva vagy kimondatlanul ez volt a mozgató gondolat, valahányszor május közeledtével nekiláttunk a munkának.

A témaválasztás fő irányait kezdettől fogva meghatározta az a tény, hogy a könyvtár a kiadó, a lapgazda, a szerkesztőség is egyszemélyben. Aligha lehet hát felróni, hogy az újság egyik fő témaköre a könyvtár. Az évek során egész csokorra való írás született, amelyek ezt reprezentálják.

Zsidai József, a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem Könyvtárát és a Selmeci Műemlékkönyvtárat mutatta be. A gyógyítás szolgálatában címmel Gyárfás Ágnes a megyei központi orvosi könyvtárról írt, amelyet 1984-ben tudományos könyvtárrá minősítettek. Nagy múltú könyvtáraink is sorra-rendre bemutatkoztak a lap hasábjain. A Tiszáninneni Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményéről (1952 előtt a Sárospataki Református Kollégium ún. Nagykönyvtára volt) Szentimrei Mihály, a könyvtár igazgatója írt. A szó szoros értelmében történelmet idéz ez a nagy múltú intézmény, hiszen a 16. század elejétől a nemzeti történelem számos építő és viharos korszakának, kulturális kapcsolataink alakulásának tanúja volt.

Patakról szólva nem hallgathattunk Cs. Szabó László gyűjteményéről sem, mely 1988 óta áll a kutatók és az olvasók rendelkezésére, elsősorban azokéra, akik az európai művészetről, az emigráns magyar irodalomról és Magyarország II. világháború utáni történetéről keresnek forrásanyagot.

S még mindig Sárospatak. Itt található ugyanis a köztudatban kevéssé ismert, rendkívül gazdag római katolikus egyházi gyűjtemény, mely szakrális képző-, ipar- és népművészeti-dokumentumokat, vallástörténeti, vallásnéprajzi és helytörténeti munkákat tartalmaz. A könyvtárat a körömi plébános, Kuklai Antal mutatta be.

A miskolci evangélikus egyházközség könyvtára több mint 170 éves. 1878-ban ez volt a város első és sok éven át egyetlen nyilvános közkönyvtára. Egyebek közt ez indokolta a bemutatását.

S a múltból a jelenbe térve: néhány éve még Új utakon a Vasas Könyvtár címmel jelent meg az ugyancsak patinás múltú intézményről szóló írás (jog-

elődjének az 1895-ben a Jószerencse Dal- és Önképzőkörben alakult Olvasókör tekinthető). Az idei könyvesújságban csak az ünneprontást elkerülendő nem adtunk hírt egyre kilátástalanabbá váló helyzetéről.

Az évek során voltak örömeink is. Szívesen adtunk hírt róla, hogy 1987-ben az avasi lakótelepen felépült új gimnáziumban értékes iskolai könyvtár született, hogy Mezőkövesden 1985-ben új otthont kapott a városi könyvtár, és türelmetlenséggel, vegyes jó érzéssel követtük nyomon a szerencsi várban a könyvtár kialakulását.

Beszámoltunk a könyvtári munka egyik fontos, speciális területéről, a börtönkönyvtárról is. Házunk tájáról szólva, a vonzás szándékával minden évben szót ejtettünk egy-egy, többnyire nem hagyományos könyvtári szolgáltatásról. Így beszámoltunk az országos szakirodalmi információs rendszerekről, a kötelespéldány-szolgáltatásról és a könyvtárközi kölcsönzésről, a hangoskönyvtárról, az 1982 óta működő kulturális és közérdekű információs szolgálatunkról, idegen nyelvi különgyűjteményünkről, vagy az ország egyik leggazdagabb zenei szakirodalmát szolgáltató szakrészlegünkről.

Az írások másik nagy csokra évről évre a könyvekről szólt. Ezen belül igen széles a skála: rendszeresen foglalkoztunk az ünnepi könyvhét kínálatával, különös tekintettel a város és a megye íróvendégeinek munkásságára. De írtunk az elmúlt év helyi könyvterméséről, a helyi könyvkiadásról is. Számos cikk valóságos kulturális missziót töltött be, hiszen a széles olvasóközönség előtt kevéssé ismert, ám értékes művek megismertetését vállalta. Példaként említhetjük a Kazinczy Ferenc Társaság sorozatát, a 18. századi sárospataki diákdalokat tartalmazó Barsi Ernő-kötetet, vagy a Herman Ottó Múzeum, a levéltár kiadványait. Ez utóbbi minden bizonnyal túlmutat a megyehatárokon, hiszen Borsod-Abaúj-Zemplén megyében van az ország műemlékállományának 7%-a, 600 védett épület: várak, várkastélyok, udvar- és polgárházak, templomok, nép- és iparművészeti emlékek. Az irodalom helyi művelőinek új könyveiről ugyancsak rendszeresen beszámol az újság.

Olvashattunk benne olyan, régi könyvekről, nyomtatott ritkaságokról, amilyen pl. a Lévay József Könyvtárban őrzött becses folyóirat, a Magyar Hírmondó, az első magyar nyelvű újság néhány száma.

A könyvrestaurálást művészi színvonalon űző mester, a könyvkészítés technikáját felidéző nyomdász, a színházi rendező, a tanszékvezető egyetemi tanár, a gimnáziumi igazgató, ismert könyvgyűjtők, könyvkereskedők könyvről, könyvhöz való viszonyukról szóló lírai vallomásai vagy épp tárgyilagos vélemények egészítik ki a sort.

A kulturális körképhez tartoznak az irodalmi élet múltbeli és jelenkori eseményeiről, a helyi irodalmi és kulturális sajtóról, művelődéspolitikáról, könyvtárpolitikáról szóló írások.

Bemutatkozott a Könyvhét Híreiben néhány kiadó is, például a Magvető vagy a Helikon.

Könyvről, irodalomról szólván nem nehéz párhuzamot vonni a más műfa-

(Folytatás a 4. oldalon)

RÉGIÓ (kisebbségi szemle)

AZ UTÓBBI években a nemzeti, etnikai kisebbségekkel kapcsolatos kérdéskomplexum szerte a világon az érdeklődés homlokterébe került, s túlzás nélkül állíthatjuk, hogy napjainkban a nemzeti, etnikai kisebbségek helyzete a nemzetközi konfliktusok kiindulópontjává vált. Úgy vélem, egyrészről elegendő a felbomlott Szovjetunió és Jugoszlávia helyén létrejött független államok háborús konfliktusig fajuló nemzetiségi problémáira utalni. Másrészről pedig e kérdés fontosságát egyértelműen alátámasztja az a tény, hogy nincs a világon olyan ország, melyben kisebbségek ne élnének, és olyan sincs, melyben — figyelembe véve az adott ország hagyományait, gazdasági fejlettségét, demokratikus hagyományait — e bonyolult probémát megnyugtató módon megoldották volna.

A kisebbségekkel kapcsolatos kérdések bennünket, magyarokat is közvetlenül érintenek. Legújabb kori történelmünk egyik következménye ugyanis az volt, hogy az első világháborút lezáró békeszerződések értelmében a soknemzetiségű Magyarország megszűnt, és a létrehozott új államok határai között kb. 2,5—3 millió magyar vált kisebbséggé. Mellettük kb. 2 millióra tehető azoknak a magyaroknak a száma, akik a világ különböző országaiban élnek. A soknemzetiségű Magyarország megszűnése természetesen nem jelenti azt, hogy hazánk határain belül a kisebbségekkel kapcsolatos kérdésekkel nekünk kellene szembenéznünk.

A FENTIEKBEN röviden vázolt helyzet ellenére 1990-ig Magyarországon olyan folyóirat, amely a hazai, a környező országokban élő magyar, vagy a világ bármely országában élő nemzeti, etnikai kisebbségekkel kapcsolatos kérdésekkel tárgyszerűen, tudományos igénnyel foglalkozott volna, nem volt. Ezt a hiányt a Régió című kisebbségi szemle pótolja. A negyedévenként megjelenő folyóirat első száma 1990-ben jelent meg. Létrejötte szorosan kapcsolódott a csehszlovákiai változásokhoz. Létrehozói ugyanis azt tervezték, hogy a szabad választásokat követően a Régió Budapestről Pozsonyba kerül, és a szlovákiai magyar tudományosság lapja lesz. A lap 1990-es számai az alapítók célkitűzésének megfelelően, elsősorban a Csehszlovákiában élő magyarság kisebbségi létének múltjával és jelenével foglalkozott.

A Régiót kezdeményezőkkel egy időben — általánosabb célkitűzéssel — egy másik magánkezdeményezés Kisebbségek címmel kívánt folyóiratot indítani. Amikor a Kisebbségek címmel tervezett szemle kezdeményezői tudomást szereztek a készülő Régióról, azonnal fúziót javasoltak. Tisztában voltak ugyanis azzal, hogy két, csak kisebbségekkel foglalkozó kiadványra nincs elegendő pénz és nincs megfelelő kereslet. Nem is beszélve arról, hogy a kisebbségi kérdéssel foglalkozó kutatók száma sem igen tette volna lehetővé, hogy a két lapban folyamatosan színvonalas kutatási eredmények lássanak napvilágot. Ennek megvalósulásáig közel egy évet kellett várni, amikor egyértelművé vált, hogy a Régió nem kerül Pozsonyba. Az egyezség a két csoport között 1990 novemberében jött létre, s így a Régió 1991/1-es száma már az új koncepció jegyében készült.

A Régió jelenleg is az egyetlen olyan elméleti folyóirat, amely a nemzeti, etnikai kisebbségekkel foglalkozó társadalomtudományi, mindenekelőtt történelmi, szociológiai, demográfiai, néprajzi, nyelvészeti és politológiai kutatások fóruma.

A RÉGIÓT itthon és a környező országokban terjesztjük. (Megrendelés útján természetesen a világ bármely országába eljuthat.) A folyóirat 1990-es számait és az 1991/1-es számot még 2000 példányban jelentettük meg a csehszlovákiai és a magyarországi terjesztés csődje és a hazai megrendelések számának csökkenése következtében azonban a lap 1991/2. számától kezdve a folyóirat már csak 1200 példányban jelenik meg. Ebből jelenleg 750 példányt a hazai árusítóhelyekre és előfizetőkhöz, 450-et pedig a környező országokba (300 darabot Romániába, 125-öt Szlovákiába, 50-et Kárpátaljára, 25-öt pedig Szerbiába) küldünk.

A Régió példányonkénti ára itthon 130 forint. A környező országokban pedig a helyi árviszonyokat figyelembe vevő áron kerül értékesítésre. Úgy vélem, hogy a fentiekből kitetszik, hogy a Régió anyagi vonatkozásban nem nyereséges vállalkozás számunkra. Az infláció és az előállítási költségek növekedése következtében a lap önköltségi ára példányonként jelenleg körülbelül 380 forint. A veszteséget és a Régió előállításának költségeit is eddig a különböző pályázatok során kapott pénzösszegekből pótoltuk. (A különböző forrásokból származó összegek az általunk létrehozott, a Régió megjelenését szolgáló Párbeszéd Alapítvány számlájára kerülnek. Számlaszámunk: Párbeszéd Alapítvány: 222-118 882.)

Megítélésünk szerint az infláció okozta előállításiköltség-növekedés és a fentiekben jelzett egyéb problémák következtében kialakult helyzet ellenére a Régió megjelentetését nem szabad, nem lehet abbahagynunk, hanem céljainkat értő, azt vállaló támogatót kell ügyünknek megnyerni. Úgy véljük ugyanis, hogy a nemzeti, etnikai kisebbségekkel összefüggő kérdéskomplexum jelentősége, s ezzel kapcsolatban a Régió című folyóirat hiányt pótló, szemléletet alakító szerepe, melyet a lap szakmai színvonala, objektivitása garantál, érdemessé teszi e magánerőből készített szaklap anyagi támogatását.

A lap szerkesztésénél arra törekszünk, hogy mindegyik számban egy kérdéssel alaposabban, több oldalról is megvilágítva foglalkozzunk. Így az elmúlt év első számának központjába az asszimiláció, a másodikba az antiszemitizmus, a harmadikba az egyházak kisebbségek körében betöltött szerepe, a negyedikbe pedig a migráció, a vándorlás kérdései kerültek.

JELENLEG már az ez évi harmadik szám anyagát gyűjtjük, melyet a magyarok harmadik világtalálkozója rendezvényeire érkezőknek is a kezébe szeretnénk adni.

Tóth Pál Péter

A Szerencsi Városi Könyvtár a Rákócziak ősi várában

A középkori eredetű szerencsi bencés apátság, később az országnagyokat és fejedelmeket adó felsővadászi Rákóczi-család volt rezidenciájába visszaköltözött a Szerencsi Városi Könyvtár.

A vár reneszánsz életeszmény szellemében épült kastélyszárnyának nyugati részét három szinten foglalja el, közel ezer négyzetméteren, igen barátságos környezetben.

Az első emeleten található a könyvtár és az olvasó. A szabadpolcokon körülbelül 25 ezer kötet könyv áll az olvasók rendelkezésére. Itt a könyvkiválasztó tereket reneszánsz kőkeretes ajtók, ablakok és fali nyílások teszik hangulatossá. A könyvtár előterében található a kandallóval díszített hírlapolvasó, a 200-féle folyóiratával, a nyilvántartási övezettel és az olvasószolgálattal.

A zeneműtár és az audiovizuális információs eszköztár szintén az első emeleten helyezkedik el, egy kétszintes helyiségben. 80 négyzetméteren a zenei tárgyú könyvek alapállománya található: mintegy 500 kötet, szaksajtó, hangzóállománya több mint 3000 felvétel.

A gyermek- és ifjúsági rész a második emeleten helyezkedik el. 300 négyzetméternyi területéből 102-t foglal el a mese- és vetítőszoba. A gyermekkönyvtárban mintegy 10 ezer könyvet lehet elhelyezni.

A földszinten a ruhatár, a harmadik emeleten a 200 négyzetméter területű két raktár található. Ezen a szinten vannak még a feldolgozó-, kutató-, feltáró-, tárgyaló munkaszobák, és itt kapott helyet a különgyűjtemények tára (helytörténet, szőlő- és borkultúra Hegyaljára vonatkozó irodalma, dedikált könyvek, régi könyvek és a könyvtári szakirodalom).

Az emeleten található közlekedők, az előcsarnok és a hall jó lehetőséget kínálnak propagandára, tájékoztatások elhelyezésére, illetve időszaki minitárlatok rendezésére.

A műemléki környezetben a magas belső falak szinte kínálják magukat képzőművészeti alkotások bemutatására. Így került sor Duray Tibor Munkácsy-díjas festőművész nagy értékű olajképeinek állandó kiállítására.

A városi könyvtár használói — olvasók és könyvtárosok együtt — szeretnék, ha a történelmi falak között véglegesen helyet kapó könyvtár méltó folytatója lenne a régi reneszánsz udvari kultúrának úgy, hogy új jegyeivel a ma olvasó emberének hívó otthonává válna.

Várhelyi Gyula

PORKOLÁB TIBOR

A pontosság mániákusa

(SPIRÓ GYÖRGYRŐL)

SPIRÓ GYÖRGY szép csendesen a mai magyar irodalom egyik meghatározó egyéniségévé vált. Természetesen ez a „csendesség" viszonylagos, hiszen éppen Spiró volt az az író, akinek néhány műve (*Az Ikszek* című regény, a *Jönnek...* című vers, a *Csirkefej* című darab) meglehetősen zajos fogadtatásban részesült. Valószínűnek tűnik, hogy ezek az irodalmi „botrányok" takarták el azt az írói önmegvalósítást, amelyet Spiró olyan fegyelmezetten és következetesen hajtott végre.

A legnyilvánvalóbban *Az Ikszek* megjelenése (1981) jelezte az irodalmi közvélemény számára, hogy itt egy „fiatal" író a látszólag rendkívüli ambíciók mellett („Olyan művet szerettem volna írni, amely alatt beszakad az asztal.") félreismerhetetlen tehetséggel és mesterségbeli tudással rendelkezik. *Az Ikszek* írói teljesítménye alapján Spiró beléphetett abba az exkluzív klubba, amelyet a legújabb magyar próza gyakran citált és még gyakrabban emlegetett szerzői népesítenek be. Ha igazán „divatos" nem is lett, tudni azért kellett róla, sőt bizonyos felsorolásokban illett — úgy középtájon — elhelyezni. (Ezt a mindig létező, kifinomult irodalmi etikettet egyrészt kétségtelenül valamiféle snobisztikus mechanika működteti, másrészt azonban a kollektív, az egyezményes literátusítélet is megnyilvánul benne.)

Spiró tehát „befutott", s ennek következtében „papírszínházát" is „valóságosra" cserélhette. A színház Spiró talán legnagyobb élménye, szinte egész eddigi életműve a színház köré épül föl: színikritikusként kezdi, majd drámaíróként folytatja, s közben dramaturg, professzionális színházi szakember válik belőle (Kaposvár, Katona József Színház, Szolnok). A szláv irodalmak kutatójaként is elsősorban a dráma érdekli (*A közép-kelet-európai dráma*, 1986), mindenekfelett a nagy eszmény: Wyspianski, akinek megismertetésében nemcsak tanulmányai, hanem műfordításai is döntő szerepet játszanak. *Az Ikszek* — a pontos rekonstrukció és a nagyszámú dokumentum ellenére — sem elsősorban „történelmi regény" (közismert egyébként Spiró vonzódása az áltörténelmi parabolákhoz: pl. *Kerengő*, *Kőszegők*), hanem „színházi regény". Színházi regény kétszeresen is: egyfelől azért, mert a színházról szól, s főhőse, Boguslavski (akit Radnóti Sándor „az új magyar próza legremekebb karakterének" tekint) — *színész*, démonikus-cinikus színészgéniusz, a játékot (életjátékot) lenyűgöző tökéletességig finomító Mester; másfelől azért, mert a regény világa, szerkezete is színházszerűen épül föl, a cselekmény a dramaturgia törvényszerűségei szerint bonyolódik. *Az Ikszek* tehát kínálta a lehetőséget egy dramatikus-színpadi változat létrehozására. Az első kísérlet — érdekes módon — nem Spiró, hanem Márton László nevéhez fűződik: a regény alapján készült „nézőjáték" a *Kinkastély* címet viseli. Később maga Spiró is megpróbálkozik Boguslavski színpadi életre keltésével, s Major Tamás jutalomjátékaként megírja *Az imposztor* című darabot.

Spiró kísérleti terepnek tekinti a drámaírást, érdeklik azok a művészeti lehetőségek, amelyeket a dráma — mint a „legelvontabb forma a műfajok között" — a drámaíró számára kínál. Tudatosan új dramaturgia megteremtésén munkálkodik, s sorozatban írja filozofikus-parabolikus és „operai" hatásokat alkalmazó drámaköltemányeit (pl. *Hannibál*, *Balassi Menyhárt*, *Kőszegők*, *A békecsászár*). Ettől a sajátos drámatípustól jut el a *Csirkefejig*, addig a színdarabig, amely csak a virtuóz színpadi technika, a dramaturgiai profizmus tekintetében emlékeztet az előzőekre. A *Csirkefej* már nem a történelem kulisszái között játszódik, hanem egy öreg pesti bérház udvarán. Éppen ennek a szocio-valóságszeletnek a döbbenetes naturalizmusa (és természetesen a Katona József Színház kiváló produkciója) emelte a darabot az érdeklődés középpontjába. A *Csirkefej* fogadtatása Konrád György kisregényének, *A látogató*nak az átütő sikerét idézi. Érdekes, hogy mindkét mű a társadalmi mélyvilágba vezeti olvasóját/nézőjét, s szemléletmódját a morális részvét határozza meg.

Spiró *A Jövevény* című regénye *Az Ikszek* írói módszerét, regénytechnikáját és tematikáját folytatja. Ez a második „lengyel" regény épp olyan regénymonstrum, mint az előző, éppúgy a dokumentatív történelmi hitelesség, a filológiai precizitás és a klasszikus realizmus poétikájának, a „nagyregény" ideájának követése jellemzi. A mű — terjedelmét illetően — nincs tekintettel a XX. század végének olvasói elvárásaira, mentalitására (mint ahogy „operai" darabjaival sem vesz tudomást a magyar színházi tradíciókról): következetesen és rendkívül tudatosan építi föl öntörvényű írói világát. *A Jövevény* is annak az epikai kísérletnek az eredménye, amelynek a dokumentum fikcióvá való átlényegítése áll a középpontjában. Ennek az alkotói módszernek a veszélyei nyilvánvalóak. Spiró tehetségét elsősorban az bizonyítja, hogy többnyire elkerüli a könyörtelen rekonstrukcióból következő csapdákat: az adatok, a tények a műalkotás autonóm világegészének szerves részeivé válnak.

NEM A TÉNYEK hitelessége a fontos (bár a tények lehetnek „hitelesek"), hanem az írói látomásé, nem a rekonstrukció pontossága az elsődleges (bár a rekonstrukció is lehet „pontos"), hanem a mondatoké. Spiró műveinek éppen a szövegformálás pontossága az egyik legszembetűnőbb sajátosságuk. És — Spiróval szólva — „ami pontos, az szép is".

Egység és széthullás

– PETRI GYÖRGY LÍRÁJA –

Petri György versei először a Költők egymás között című antológiában (1969) jelentek meg. Vas István bevezetőjében már akkor jó érzékkel írja körül a költő magatartásának meghatározó elemét: „Bizalmatlansága nem egyszerűen kordivat: van valami alkati keménysége, nehezen feltörhető magva."

Költői indulása a nagyaxiomatikus fogalomkonstrukciók korának alkonyával esik egybe. Míg a hatvanas évek marxizmus-reneszánsza a közösségi-társadalmi ember apológiáját, másképpen megközelítve: fogalmi mitológiáját hozta, 1968 traumája, az „emberarcú szocializmus" vége, a Nagy Világnézet ideologikus egységélményének felbomlása a kétely előfeltevéseit tette meghatározóvá. Ennek a fénynek, s a világosság, az észszerű megfeleltethetőség szenvedélyes, de kielégíthetetlen emberi akarásának szembenállása vált Petri önmeghatározás-igényének ösztönzőjévé.

Petri György 1989-ig terjedő pályája három alkotói periódusra osztható. Első kötetében (Magyarázatok M. számára (1971) a néhol tragikus hevítettséggel sorjázó magyarázatokkal, önkommentárokkal megrajzolt személyiség — a pátosztól sem érintetlen — romantikus tartással kísérli meg a világ (a személyes és az egyetemes) egységben való ábrázolását. A versek felszínén átütő feszültség tarthatatlanságát a széthullás megállíthatatlanságát megérezve azonban a rezignáltan aggályos tisztánlátás követelményéig húzódik vissza. A világ csupán elemeiben lesz megfogható számára, s Petri úgy dönt, hogy létmódjának ezt a képtelenségét saját példájával bizonyítja. A már higgadt, néhol könyörtelen szabatossággal körülírt leromlás, elmagányosodás könyveit (Körülírt zuhanás (1974), Örökhétfő (1981) — Könczöl Csaba pontos elemzése szerint — a romantikus (modernista) groteszk, és a redukált nevezés különböző univerzális formái uralják.

A másfél évtizedes *felszabadító* kényszerítettség során —, amely Petrit a nyolcvanas évekre megszerveződő második nyilvánosság erőterébe utalta — a költő számára a világ dolgainak léptéke és ezzel együtt jelentősége és funkciója is megváltozott. Az Azt hiszik (1985) című kötetét követően 1989-ben — tizenöt év elteltével — ismét központi kiadónál jelenhetett meg könyve (*Valahol megvan*), mely válogatott költeményeit, valamint tizennyolc új versét tartalmazta. Ezeknek a ciklusoknak az ember fölé nőtt társadalommal és történelemmel szemben egyre inkább az idő múlásának, az öregség élményének „könyörtelen természeti realitása", a természethez való közeledés mind stabilabb, kikezdhetetlenebb harmóniája válik fő témájává. Igaz: a Petrinél mindig provokált szigorú szövegértelmezésnek, s a kontrasztos kötetszerkezetnek köszönhetően általában a kifogásolhatóság bizonyos árnyalatával.

Legutóbb megjelent köteteinek (Mi jön még?; Valami ismeretlen) versei azonban témaközelítésükben ismét könyörtelenebb logikát követnek, megfogalmazásukban ismét nyersebbek, sorai — úgy tűnik — feltámaszthatatlanul magukba temetik az elégiát. A mai líráját meghatározó tematikus jellegzetesség lényege, hogy a költő válságérzetét kifejező témák, valamint az ezekből lebomló témahálók az értelmetlenséget és a felbomlást diagnosztizáló képletté állnak össze. Legyen ez az érzet tudatos, vagy ösztönös, versei ma ismét az univerzum értelmetlenségével és a halállal kapcsolatos világnézeti alapkérdéseket, a filozófiai alapokat érintő kérdéseket vetik fel, visszautat csak az életösztön elemi mozzanataival sejtető végérvényességgel.

Jenei László

Kis magyar könyvtártörténet

A PILLANATBAN élő jelen a múltban gyökerezik, a jövő pedig a múlt és jelen hajtásain sarjad és lombosodik jó időjárásban, ezért néhány percre tekintsünk vissza az útra, amely mögöttünk van, amelyen elődeink haladtak küzdelmesen, de sikeresen.

Hazánk történetének régmúltjában, kilencszázkilencven évvel ezelőtt, vagyis tíz év híján ezer éve az államalapító István, 1001-ben Márton hegyén, a mai Pannonhalmán, a Szent Benedek-rend kebelében, közismertebben a bencések honában megalapította az első magyar könyvtárat. Azóta csaknem ezer éve, az ismeretek időtálló tárháza a könyvtár, az ország szinte minden területén kiépült és működik az ember és a haza javára. Ezer éve folyamatos a könyvtári szolgálat. Emlékezésül elevenítsük fel néhány stációját, mert elődeink szorgossága, évszázadokon át követett és megvalósított kontinuitása erőt és bizakodást adhat jelenlegi és a közeljövőbe eső nem kicsi feladatok teljesítéséhez.

A középkort az egyházi könyvtárak fénye világította be, igaz behatárolt topográfiával. A középkor és az újkor fordulóján, a 15. században Mátyás reneszánsz szellemétől ihletett Bibliotheca Corvinianája, a világ művelt főinek csodálatát kiváltó mű volt, s maradt a mai napig. A 16. század a reformáció jegyében megajándékozta hazánkat a debreceni, a patakí, a pápai és még néhány más olyan könyvtárral, amelyek a világiasult szellemtudományok és a természettudományok köréből építették állományukat, és kínálták a legújabb műveket, könyveket és folyóiratokat az új iskolák, főiskolák tanárainak és diákjainak. A 17. században támadásba lendült ellenreformáció is egy nagyszerű könyvtárat teremtett, s hagyott örökül, az ELTE mai könyvtárát. Követve az idő útját, a 18. században a mai miskolci és a soproni egyetemi könyvtár elődjét alapította meg Selmecbányán III. Károly. Ez a könyvtár egyidejűleg a világ első műszaki felsőoktatási könyvtára. A 18. század második fele pedig a főúri és főpapi könyvtárak virágkora, a Széchenyiek, az Esterházyak, a Festeticsek, a Klimók, a Telekiek, a Rádayak, a Batthyányak alapítanak könyvtárakat Budapesten, Egerben, Keszthelyen, Marosvásárhelyen, Nagycenken, Pozsonyban és más településeken.

A 19. század a nemzeti könyvtár megalakításával köszöntött ránk, illetve elődeinkre 1802-ben. A reformkorhoz két jelentős könyvtár születése fűződik: 1826 — Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára; 1848 — Budapesti Műszaki Egyetem Könyvtára. A szabadságharc után, 1860-ban kezdte meg működését a Kereskedelmi és Iparkamara Könyvtára, a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem Könyvtárának elődje, amely később Szabó Ervint elindította a könyvtárosi pályán.

A KIEGYEZÉS gazdasági és politikai mozgásteréhez két országos jelentőségű könyvtár évszámai kapcsolódnak: 1866 — Országgyűlési Könyvtár, 1867 — a Központi Statisztikai Hivatal Könyvtára. A század hívta életre — nyilvánvalóan törvényszerűen — 1883-ban az OMIKK elődjét, a Technológiai Könyvtárat.

A századforduló és az I. világháború időszakának könyvtári vonulata a közművelődés területére esik, ez a Fővárosi Könyvtár létrejötte (1904) és a népkönyvtári mozgalom kibontakozása. A két világháború közti 20 év kezdő lépése Trianonhoz kötődik, amikor a 7309 könyvtárból elvesztettünk 4169-et (a veszteség 57%), a könyvállományból 4 705 127 kötete (veszteség 45%). A kormányzat részéről az 1920-as években jelentős kezdeményezések történtek: az 1922. évi XIG. tc. létrehozta a Magyar Gyűjteményegyetemet hat intézménnyel (Magyar Királyi Országos Levéltár, Országos Magyar Szépművészeti Múzeum, Országos Magyar Iparművészeti Múzeum, Országos Széchenyi Könyvtár, Egyetemi Könyvtár). Később csatlakozott a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára. A következő évben, 1923-ban megalapították az Országos Könyvforgalmi és Bibliográfiai Központot, amely a hivatalos kiadványok cseréjét gondozta és az országos KC-nak is otthont adott. Az 1930-as évek két kiemelkedő ténye, eredménye: 1935-ben megalakult a Magyar Könyvtárosok és Levéltárosok Egyesülete és 1937-től kezdődően, Káplány Géza révén bekapcsolódtunk a műszaki dokumentációs tevékenységbe. Az 1867-es kiegyezéstől a II. világháborúig húzódó háromnegyed századnyi időszak futó jellemzéséhez még három gondolat tartozik. Eötvös József második kultuszminisztersége gétől fogva, úgy 1868-tól lehet számítani a magyar könyvtárpolitikát. A második: a korszakon végig számos kísérlet történt egy nagy nemzeti könyvtár létrehozására, amelyet a mai OSZK, MTA és ELTE könyvtárak összeolvasztásával akartak megoldani. A harmadik jelenség: a közgyűjtemények, így a könyvtárak mostoha dotálása végig rontja a fejlődés esélyeit.

1945 után a könyvtári szervezet területén a legjelentősebb változás a közművelődési könyvtári rendszer létrejöttében jelentkezett. Az 1952-től kiépülő hierarchikus hálózatok élére a megyei könyvtárak állottak, amelyek napjainkig igen jelentős intézményekké fejlődtek. Ugyanebben az időszakban új egyetemi és főiskolai könyvtárak is létrejöttek (Veszprém, Győr, Nyíregyháza, Pécs stb).

Az 1960-as évektől az egyetemi könyvtárak jelentős változáson mentek át. Kiépültek, véglegessé alakultak a szervezeti keretek: kialakult, illetve megszilárdult a tájékoztatószolgálat, létrejöttek a reprográfiai szolgáltató részletek, jelentősen növekedett a létszám, ezen belül javult a szakmai színvonal, a könyvtárak többsége bekapcsolódott a könyvtárügy nemzetközi vérkeringésébe.

Szólni kell arról is, hogy az 1960-as évek második felében az országban kibontakozó gazdasági reform mozgalom megragadta a könyvtárakat. Hittek abban, hogy felgyorsul a gazdasági fejlődés, és hittek abban, hogy a racionális és pragmatikus alapokra helyezett gazdasági dinamizmusnak döntő tényezője lesz az oktatás, a továbbképzés, a kutatás és a fejlesztés. Hittek abban, hogy ez a konstelláció fontos és megtisztelő szerephez juttatja a könyvtárakat, rangemelést kapnak, hogy idézzem Kőhalmi Béla egyik kedvenc kifejezését. Olyannyira erős volt ez a hit, hogy az 1972—73-as politikai és gazdasági visszalépés után is megmaradtak és továbbéltek a korábbi törekvések.

Az 1970-es és 1980-as években az egyetemi könyvtárak munkavégzése kapcsán két jelenségcsoportot lehetett megfigyelni: először, igen kemény küzdelem folyt az állománygyarapítás színvonalának védelméért; másodszor, a szegénység közepette is próbálkozások történtek a számítástechnika meghonosítására.

Ha még egyszer, más nézőpontból, visszatekintünk a századfordulóra, századunk elejére, akkor azt kell látnunk, hogy könyvtáraink az adott körülmények között viszonylag korszerűen dolgoztak. A feltáró munkában alkalmazott porosz út követése, a decimális rendszer korszerű alkalmazása, Szabó Ervin, Gulyás Pál szakmai munkássága és a nemzeti könyvtár törekvései az 1900-as évek elejétől a II. világháború kitöréséig szakmailag is korszerű irányba vitte a hazai könyvtárügy fejlődését.

IDŐ HIÁNYÁBAN csak vázlatos lehetett a visszatekintés. Azért volt erre szükség, mert egyfelől fel kellett idézni az évezredes könyvtári kultúra mérhetetlen értékeit, amelyek önmagukban is köteleznek minden magyar könyvtárost a nemzeti érték megbecsülésére, védelmére, további átörökítésére. Számos nemzet irigyli ezt a sok tekintetben egyetemes értékű kulturális örökséget. Szó sem lehet arról, hogy a modernség igénye, a technika erőszakos térnyerése folytán a nemzeti kulturális örökségért viselt felelősségünket feladjuk. Ugyanakkor ki kell mondanunk, hogy az évezredes impozáns múlttal szemben áll a jelenben a fejlett módszerektől való nagyarányú lemaradásunk. A tradíció és a továbbhaladás ellentétéről, ugyanakkor összekapcsolásáról kell itt elgondolkodni. Tegyük hozzá, hogy a továbbhaladás szó forradalmi értékű változást takar. A probléma korántsem egyszerű. Két példa: Németországban, illetve az NSZK-ban az elmúlt évtizedekben sok éven át csak az újonnan alapított egyetemi könyvtárakat tudták komputerizálni (Bielefeld, Konstanz, Regensburg), a régi patinás egyetemek ellenálltak, mint például a bonni egyetem könyvtára. Ausztriában 1973-ban csak kormányzati döntéssel tudták kényszeríteni a 12 egyetemi és a nemzeti könyvtárat az elektronizáció útjára.

Zsidai József

(Részlet a Könyvtáros 1991. 11—12. számában megjelent tanulmányából.)

Jeles irodalmi évfordulók

AZ 1992. esztendő tartalmas jubileumi eseményeket ígér. S ha nem is köthetjük hagyományaink gondozását csupán az évfordulókhoz, mégis tiszteletre méltó annak a szokásrendnek a kialakulása, amely (elsősorban a születés kerek évfordulóin) ráirányítja a figyelmet szellemi életünk egy-egy óriására. Alkalom ez arra, hogy bizonyos műveket újraolvassunk, esetleg újra kiadjunk, hogy számot vessünk tartozásainkkal. Az irodalmi kultúra jelesei közül most négynek a nevét szeretném kiemelni, azokét, akik szűkebb hazánkkal szorosabb kapcsolatba kerültek.

Március 28-án volt négyszázadik születésnapja a világ egyik nagy tanítójának, *Johannes Amos Comeiusnak* (1592—1670). Irodalomtörténeti értéke is van nagyszabású munkásságának, s nemcsak mint a cseh irodalom egyik megalapozójának, szépirodalmi művek alkotójának, hanem mint olyan nevelőnek, aki az irodalmi és nyelvi értéket alapigénynek tekintette az iskolai munkában. Az iskolát az emberség műhelyeként fogta fel, amelyben nagy szerep jut a könyvnek. Igaz, a latin nyelv oktatásának sikerét igyekezett elősegíteni tankönyveivel. útmutatásaival, hiszen azt a soknyelvű Európa közös szellemi kapcsának tekintette, de hangsúlyozta a nemzeti nyelvek jelentőségét nemcsak a családi nevelésben, hanem az elemi oktatásban is. Hányatott életének négy termékeny esztendejét Sárospatakon töltötte (1650—1654), ahol megfogalmazhatta reformgondolatait, s ha csonkán is, megvalósíthatta iskolamodelljét.

A SÁROSPATAKI schola későbbi nevelitjei között kiemelkedő hely illeti meg *Tompa Mihályt* (1817—1868). Szeptember 28-án lesz 175. évfordulója annak, hogy Rimaszombatban, szegény szülők gyermekeként megszületett. A költőtárs, Petőfi a sors mostohagyermekének nevezte őt, s mégis fontos költői szerepet vállalhatott nemzeti történelmünk egyik szomorú szakaszában. Nehezen küzdötte ki magának az őt megillető helyet, hiszen valóban baljós előjelek mellett indult az életbe; de költői tehetsége, népies hangja hamar kiemelte az ismeretlenség homályából, s méltán emlegették együtt a nevét az 1840-es évek második felében Petőfiével és Aranyéval. Nekünk nemcsak gömöri származása, Igricihez fűződő gyermekkora, Sárospatakkal összefonódó tanulóévei és keleméri lelkészi szolgálata miatt kedves, hanem becsüljük költészetének témáit, hangulatait, kifejezőerejét is. Amerre járt, összegyűjtötte a mondákat, hogy verses feldolgozásban adja vissza őket olvasóinak; népszerűek voltak virágregéi, dalai; elismerést szerzett a közérzést kifejező allegóriáival a szabadságharc bukását követő tragikus időkben; erőforrássá lettek tetteket sürgető versei az 1850-es, '60-as évek fordulóján, amikor lelke „cseng, villog fényes kard gyanánt".

Tompa költészete éppúgy a népiből sarjadt és vált nemzetivé, mint *Arany Jánosé* (1817—1882), akihez szoros baráti vonzalom fűzte. Ugyanabban az évben születtek (Arany március 2-án), költői indulásuk is egy időre esett. A Kisfaludy Társaság emlékezetes pályázatán. 1847-ben mindketten sikerrel szerepeltek, Arany Toldija az első, Tompa Szuhay Mátyása a második díjat nyerte. Arany a Tiszántúl szülötte, de több szálon is kötődött a mi tájainkhoz, s e szálak közül a Tompával kialakított kapcsolat talán a legerősebb. Nagyszalontáról, Nagykőrösről, Pestről viszonylag sűrűn indultak levelek Bejére, Kelemérre, Hanvára és viszont. Személyesen csak 1852 elején találkozhattak, amikor Tompa betoppant Nagykőrösre Aranyékhoz. Levelezésük igen érdekes mind a két költő magánéletének, mind pedig irodalmi nézeteinek és alkotásmódjának megismerése szempontjából.

Együtt járták be a környéket: Aggteleket, Diósgyőrt, Miskolcot; eljutott a két költő a zempléni Lasztócra Szemere Miklós barátjukhoz, az abaúji Szalánc várának romjaihoz, a lehangoló látványt nyújtó széphalmi Kazinczy-kertbe a „szent öreg" sírjához; látták Borsiban II. Rákóczi Ferenc szülőhelyét, Szerencsen Rákóczi Zsigmond sírját és csontjait; meglátogatták Erdélyi János Sárospatakon, Kazinczy Gábort Bánfalván, Vadnay Rudolfot Sajókazán, Lévay Józsefet Miskolcon. Barátságuk Tompa haláláig zavartalan volt, noha Arany Pestre költözött fel 1860 őszén, a hanvai papköltő pedig élete alkonyán egyre keserűbb lett. Mindkettőjüket családi gyász sújtotta, Tompa elveszítette második kisfiát is, Arany meg lányát temette el fiatalon. 1865 elején Pesten találkoztak utoljára. Három és fél esztendő múltán az lett Arany János szomorú kötelessége, hogy búcsúsorokat írjon költőbarátja emlékére:

Természet! ki ezer képben
tükrözte halálod
S új életre hogyan kelsz,
ha üdül a tavasz,
Most öleden nyugszik, maga
egy burkolt, szomorú kép,
Várva nagy értelmét bús tele
titkainak.
Lágyan öleld tetemét Anyaföld, s ti szeretti, Virágok,
Üljetek ágya köré, mondani
méla regét.

Félszázados évforduló emlékeztet idén bennünket *Móricz Zsigmondra* (1879—1942), ennyi ideje pihen a huszadik század nagy magyar prózaírója a Kerepesi úti temetőben. Nemcsak az alkotói nagyság, hanem a tájainkkal teremtett kapcsolat révén is a miénk. Szatmárban született ugyan, de gyermekkorának egyik emlékezetes színtere a mai, megyénkhez tartozó taktaközi Prügy. Igaz, ezt a falut „a feledhetetlen szenvedések" földjeként emlegeti, mégis meghatározónak érezzük az innen sarjadt élményeket a későbbi nagy sikerű művek — a Hét krajcár, a Judith és Eszter, a Fillentő, a Sári bíró — felől visszatekintve. A középiskolát a Légy jó mindhalálig-ban megírt Debrecenben kezdte Móricz, majd Sárospatak lett a jellemfejlődés útjának fontos állomása; 1894 őszétől 1896 karácsonyáig tanult itt, és soha nem feledte az érlelődésnek ezeket az éveit. Prügyön és Patakon emlékjeleket állított az utókorra, de ismerik és szeretik Móriczot megyénk többi településén is; ott, ahol járt, ahol rokonai, barátai voltak — mint például Miskolcon, Mezőkövesden, Ózdon —, meg ott is, ahová csak művei vitték el hőseit, gondolatait, művészetének gazdag világát.

A KÖNYV ÜNNEPI hetén keressük azok műveit is, akikre egy-egy jeles évforduló fénye esik ebben az esztendőben.

A jeles évfordulók kapcsán helyi kiadványok is jelentek meg, amelyeket ajánlunk az érdeklődők figyelmébe:

Stumpfné Oláh Etelka: Comenius-irodalom a sárospataki közgyűjteményekben. (Bibliográfia) Sárospataki Pedagógiai Füzetek 13. Sárospatak, 1992.

Miklós Róbert—Kováts Dániel: Tompa Mihály költő útja. Borsod-Miskolci Irodalomtörténeti Füzetek 16. Miskolc, 1991.

Kováts Dániel

„Az vagyok, ami belül vagyok"

Beszélgetés Csorba Piroskával

— Május elsejére az MSZOSZ művészeti, kulturális díjainak egyikét a megyénkből Ön vehette át.

Hogyan fogadta?

— Ahogyan fogadni szoktam mindent, amit kapok: csodálkozva.

— Miért?

— Azért, hogy egyáltalán tudják: a világon vagyok és dolgozom. Az irodalmi élet fővároscentrikus, aki vidéken él az szórványlétre van kárhoztatva. Ez nem panaszkodás, ez tény. Az Írószövetség, a nagy neves kiadók Budapesten működnek, ott adták ki az igazán valamit számító irodalmi lapokat, amelyek könnyen meríthettek, hiszen volt kiből, kikrangot jelentett egy vidéki folyóirathoz képest, ott voltak szerkesztői állások, ezért aztán igyekezett mindenki Budapestre... Bár az utóbbi időben azt hiszem kezd visszájára fordulni, egészségesebbé válni ez a folyamat. Az állami dotációk híján a Szépirodalmi, a Magvető sorra-rendre bontja föl a meglevő szerződéseket. Vidéken ellenben alakulnak az új kiadók. Lesz miből válogatni, igazi minőséget tudnak majd adni. Az irodalmi élet visszaáramlik majd vidékre, ezt remélem.

— A legváratlanabb helyeken találkozhatunk a nevével, s a legkülönbözőbb műfajokban. Hogyan lehet ennyifélét írni?

— Amire én visszakérdeznék: hogyan nem lehet? Az életben egyszerre van jelen líra és dráma, hétköznapiság és groteszk. Miután sohasem zárkózhattam elefántcsont toronyba, enyém valamennyi szerep, ami egy nőnek kijuthat (és ez jó!) egyszerre vagyok anya és feleség, pedagógus és újságíró, Borsod megyei és szuhakállói, vidéki és értelmiségi, s miután minden történést megél bennem az író — természetes, hogy ennyiféle a műfaj is. Politikai érdeklődésem is erős, azóta, amióta van politika, szín és szabadság a közéletben: tehát két-három esztendeje.

— Fölsorolná a műfajokat, amelyekben alkotott?

— A lista hosszú és gyanús. Karinthy óta — ne tűnjön ez beképzeltségnek! — kevesen írnak ennyifélét. Először is: *verseket* írok, bár ebben az oly kevéssé lírai időszakban várakoznak bennem az újak, aztán *novellákat*, egy kötetre való már megjelent belőlük, írtam és írok *szociográfiákat*, nemrég a Magyar Mozikban, s most éppen a Magyarország felfedezése sorozat számára készítek egyet szülőfalumról, Szuhakállóról. Arról, hogy egy esztendeje levetette korábbi társközségi szerepét és újra megszületett. Írok *glosszát, tárcát*, a *publicisztikának* szinte minden műfaját, *gyermekmesét, gyermekverset* (ámbár ezt a megnevezést nem kedvelem) van *kisregényem* — lassan hat éve kéziratban —, férfiálnéven írt és díjat nyert, de soha elő nem adott *színdarabom*, a Bóbita Színház által színre vitt *bábjátékom*. Soroljam még?

Irodalom *tankönyvem* a napokban kijön a nyomdából, s ha terveim sikerülnek, akkor az egész felső tagozat számára elkészítem a tankönyv folytatását. Tulajdonképen minden műfajban írok, hiszen van egy stílusparódia-könyvem is, amelyben háromszázegynéhány műfajt, illetve stílust parodizálok.

— Mikor van minderre ideje?

— Az idő szubjektív. Nem szerettem azt a kérdést fiatalkoromban, hogy „mivel töltöd a szabadidődet?" Én ugyanis nem ismerem ezt a fogalmat. Nekem nincs szabadidőm, nincs „szórakozásom", betűket ismerő korom óta úgy vagyok beprogramozva, hogy írjak. Írok délután és éjjel, két fogás föltálalása között, s amikor a kezelmet lefoglalja a mosás, vasalás, főzés, takarítás, akkor, attól még nagyszerűen tud működni a fejem. Üres időm tehát nincs. Ahogyan az évek múlnak, a testem persze kezd bosszút állni az elmaradt egészséges életmódért (ami a kellő pihenést, mozgást jelenti, nem az italt és dohányzást, mert azokkal nem élek). Mostanában gyakran szenvedek, a szemem megelégelte, hogy rabszolga módjára dolgoztatom. Ilyenkor behunyt szemmel gondolkodom arról, amit még meg kell csinálnom, s amiben remélem nem akadályoz meg — most már tudom, hogy romló — biológiai létem. Sohasem az vagyok, amit már megírtam. Az vagyok, ami belül vagyok, s ami ezután leszek.

— aa —

Kultúra és önkormányzat

A RENDSZERVÁLTÁS után újra feléledtek a magyar társadalom irányításának hagyományai, visszanyúltunk a szerves fejlődés gyökereihez, ismét megjelentek a helyi önkormányzatok, mint a helyi hatalom gyakorlásának és érdekérvényesítésének leghatékonyabb eszközei.

Az önkormányzati törvény előírta a kulturális alapszolgáltatások biztosításának kötelezettségét, ennél azonban elvileg sokkal fontosabb, hogy e testületek épp lényegüknél fogva sokkal többre vállalkoznak, és önként vállalt feladatok útján olyan kulturális missziót is teljesítenek, melyek messze túlmutatnak az alapfeladatokon.

A kultúra támogatásának ez a törekvése szinte minden önkormányzatnál nyomon követhető, a testületek méltó utódai a római Maecenas által elindított és a világon ma is mindenütt működő kulturális szponzorálás folyamatának.

A települések önkormányzati testületeinek ilyen irányú tevékenysége felbecsülhetetlen értékű, mértéke felmérhetetlen. Miskolc városa tízmilliós nagyságrendben szponzorál. Szerencs most nyitotta gyönyörűen rekonstruált várában kulturális centrumát, Szendrő képviselő-testülete oktatástörténeti gyűjteménye szellemi kapacitását felhasználva a Cserehát kulturális összefogására vállalkozott, Szirmabesenyő önkormányzata félmilliós alapítványt hozott létre stb., s a sort természetesen hosszan folytathatnánk.

Borsod-Abaúj-Zemplén megye közgyűlése hasonlóképp cselekszik. Kötelező feladatként tartja fenn nagy kulturális intézményeit: múzeumi hálózatát, levéltárát, megyei könyvtárát, pedagógiai és közművelődési intézetét, különleges intézményeit és a helyi önkormányzatok által működtetésre átadott középiskoláit 1,2 milliárd Ft ráfordítással. Ez az összeg biztosítja, hogy a kulturális ágazat kötelező ellátása jó színvonalon valósuljon meg.

MÁS megközelítést igényel a kultúra önkéntes mecénálásának problémaköre. A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei önkormányzat e tevékenysége a felelősség elvén alapszik. Nem törvényben előírt, hanem önként vállalt feladatként kísérli meg, hogy szerény eszközeivel járuljon hozzá a megye sokszínű kulturális életének szinten tartásához, megújításához.

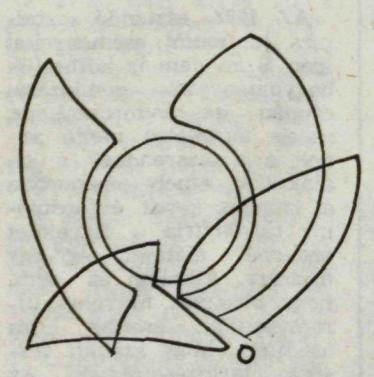

A támogatás fedezetéül több forrást is megjelölhetünk:

— Legfontosabb a Mecénás Alap, mely ebben az évben 30 millió Ft-os összeggel áll a kultúra fejlesztésének, szponzorálásának rendelkezésére. A támogatandó terület rendkívül széles körű: az óvodák, iskolák ösztönzésétől a települési közművelődés, egyesületi tevékenység, amatőr művészeti csoportok és rendezvényeik támogatásán át a tudományos tevékenység és könyvkiadás mecénálásáig terjed. Csupán az idén mintegy 30 kiadvány megjelenése válik lehetővé csaknem másfél milliós összeg ráfordításával.

A megyei önkormányzat törekvéseinek helyességét pedig mi sem bizonyítja jobban, mint az az óriási érdeklődés, melyet már az első fordulóban 1008 pályázat fémjelez! Méltán sajnálhatjuk, hogy a rendkívül szűkös pénzügyi keretek nem teszik lehetővé a több, mint százmilliós igény teljes kielégítését.

— A rétegkultúra támogatásának másik forrása a perifériára szorult cigány lakosság beilleszkedését segítő alap, mely 11 millió Ft erejéig kulturális célokat is szolgál.

— A magas kultúra szponzorálása is jelentős, az Orpheus és Holnap c. folyóiratok megjelenése aligha lenne elképzelhető többmilliós megyei támogatás nélkül.

— Ismert alapítványok támaszkodnak az önkormányzat pénzalapjaira, s fejtik ki ennek segítségével kulturális tevékenységüket (Vox provinciae, Honfoglalási évforduló stb.).

— Az idén először 600 ezer Ft jut művészeti alkotások vásárlására, különféle megyei alkotó és nívódíjak sora jelzi, hogy az önkormányzat jelen van a régió és a város számos kiállításán, tárlatán.

— Nemes kezdeményezésnek tűnik a megyei Pro Comitatu és Alkotói Díjalapítása, melyek segítségével a régió kiváló személyiségeinek életműve ismerhető el 100—100 ezer Ft-os díjakkal. 1992-ben négyen részesültek e kitüntetésben (dr. Újszászy Kálmán prof., Hajdu Ráfis Mihály múzeológus, Seres János festőművész, dr. Tóth Ferenc főorvos). Ez az elismerés nem csupán a múlt tisztelete, hanem nyilvánvaló serkentés az alkotásra, a megye szellemi életének gazdagítására!

— Hagyomány immár megyénkben az Amatőr Gála megrendezése is. A rangos amatőr bemutató komoly támogatásban részesül, melynek gazdája a Pedagógiai és Közművelődési Intézet. De készségesen segít a megye olyan kulturális misszió szervezésében és lebonyolításában is, amely a szomszédos országok magyarságát hozza közelebb akár népfőiskolai, akár más egyesületi kulturális területeken (mályi találkozók).

— A felsorolást azzal zárjuk, hogy az önkormányzat által fenntartott nagy megyei kulturális intézmények maguk is fontos mecénáló szerepet vállalnak saját (a megye által biztosított) költségvetésük terhére. A múzeum, levéltár, könyvtár, pedagógiai intézet kiadványozó szerepe, kiállításai, rendezvényei, pályázatai (Istvánffy stb.), tudományos tevékenysége szintén tevőlegesen gazdagítják a régió településeinek kulturális felemelkedését.

Maecenas Augustus „kultuszminisztere" a feljegyzések szerint rendkívül szerény ember volt. Kerülte a feltűnést, s a Fórumon gyakorta elfedte arcát, nem akarta, hogy felismerjék, elkerülte, hogy támogatottjai körülvegyék, s köszönetükkel halmozzák el. Természetesnek és kötelességnek tartotta a tehetség kibontakozásának elősegítését. Ez a mértéktartó felelősség jellemzi a megyei önkormányzat mecénási magatartását is, mert tisztában van azzal, hogy mindez nem érdem, hanem a kultúra iránti alázat, az önként vállalt feladatok megvalósításának (financiális helyzetétől függő) kötelessége, a példamutatás szerény igyekezete.

BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN Megye Önkormányzata tisztában van azzal, hogy a kultúra olyan befektetés és érték, mely a jövőben hazánk és a magyarság minőségét szabja meg, és erre áldozni kell!

dr. Lénárt Béla

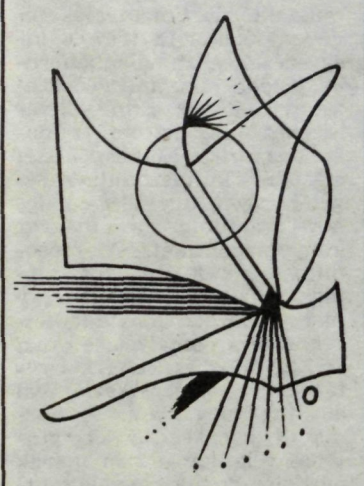

(Feledy Gyula rajza)

Tíz esztendő mérlege

(Folytatás az 1. oldalról)

jokban, a képzőművészetben, zenében, építészetben fellelhető értékekkel. Nyersanyag bőven akadt, hiszen könyvtárainkban rendszeresek a kiállítások, a zenei események. Példaként említjük Hincz Gyula, Reich Károly, Szabados Árpád, Lipták Pál, Feledy Gyula kiállításait (az utóbbi művész a könyvújság állandó grafikai munkatársa), Szokolay Sándor, Farkas Ferenc, Szőnyi Erzsébet látogatását.

Könyvesújságunk alapvetően értékcentrikus kiadvány kívánt lenni. Úgy igyekszik a helyi értékeket propagálni, hogy ne váljék rossz értelemben véve provinciálissá. A könyvtár nagyközönséghez szóló mondanivalójának is kiváló fórumul szolgál. Munkatársai könyvtárosok, vagy könyvtárbarát állampolgárok, akik véleményükkel, tudásukkal a könyvtárat, s általa a széles értelemben vett olvasóközönséget szolgálják.

A megyei könyvtár munkatársai nevében

Környey Lászlóné dr.

A kiadó II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár köszönetet mond valamennyi intézménynek, szervezetnek, akik hirdetésükkel segítették a KÖNYVHÉT HÍREI című könyvesújság megjelentetését.

PAPP TIBOR

A Magyar Műhely 30 éves

A MAGYAR MŰHELY első száma 1962. április 14-én jött ki a párizsi Beresniak nyomdából, május elsejei dátummal, ezer példányban. Fehér fedőlapját égigérő, narancsszínű, vékony csőrű 1-es uralta. Olyan erős, szinte erotikus nyomdai illatot árasztott a füzet, hogy az egyébként félszeg, tengőlengő szerkesztők meg voltak győződve: ennek a szagnak, ennek a lapnak senki olvasó nem tud ellenállni. A bemutatkozás még aznap este megtörtént a párizsi magyar közönség előtt. Jól sikerült, de harmadnapra a nyomdaszag, mint férfiak képzelet-raktárában egy vérbő tündér hasalji illata, ingerlő emlékezet maradt csupán, a diadalmenet helyett pedig hétköznapok vártak a saroknál.

A lap címével, akkori elveinknek megfelelően Németh Lászlóra és — főleg — Bibó Istvánra utaltunk, de leginkább a kiadvány *műhely* jellegét akartuk hangsúlyozni. Olyan *műhely* lebegett szemünk előtt, amely a közös munka, a tanulás és a szárnypróbálgatások színtere. Nagyon kezdők voltunk, éretlenek, a bizonyítás legsürgetőbb írói gondjaink egyike volt. A *magyar*ral azt akartuk kifejezni, hogy politikai, vallási és állampolgársági megkülönböztetés nélkül olvasunk, kritizálunk, közlünk minden irodalmilag elfogadható művet. Mi magyarnak tartottunk minden magyarul alkotó írót, a másodrendű állampolgár fogalmát nem ismertük, csak az utóbbi években találkoztunk vele, amikoris tudomásul kellett vennünk, hogy az újjászületett demokráciában vannak magyar írók, és vannak még magyarabbak, aszerint, hogy van-e személyi számuk vagy nincsen, hogy Pesten laknak-e, Újvidéken vagy Bordeaux-ban. S aki nem tartozik a még magyarabbak, azaz a hazaiak közé, az nem lehet tagja az Írószövetségnek, annak a honoráriumát csak a monopolhelyzetet élvező Szerzői Jogvédő Irodán keresztül lehet kifizetni, stb. A *műhely* a közös munka mellett sok minden mást is sugall, pl. a művészeti-irodalmi gondolkodásban hasonszőrűek közösségét, a kísérletező kedvű írók gyülekező helyét és nem utolsósorban: rokonszenvet az új, az avantgárd törekvések iránt. Akadnak olyanok, akik a lap címét hallva egészen másra gondolnak: egy svájci magyar úr hozzánk intézett levelében, a hatvanas évek közepén, egy 16—18 éves, jóképű lányt kért tőlünk párizsi tartózkodása idejére, akinek a szolgálatait, természetesen, készséggel honorálja. Talpraesett legyen, írta, jóképű és ne legyen szégyenlős. Kérését fejcsóválva fogadtuk: sok rosszat mondtak már lapunkról, de hogy bordélyházat tartunk (!) ilyet még senki nem feltételezett rólunk. Kíváncsian vártuk az állomáson a vérmes férfiút. Reszkető lábú öreg úr szállt le a vonatról. „Vén kujon lenne? — kérdeztük egymástól — de akkor is!, hiszen alig áll a lábán." „Nincs egy fiatal lány?" — kérdezte reszketeg hangon. — „Nincs". Nagyon meglepődött. — „Hát ki varr nálatok? Ki kézimunkázik? Ki hímez?" — „Senki". — „Nemde, népművészeti műhely vagytok: ki készíti a matyóbabákat, a blúzokat, a terítőket?" Indokínában elhunyt idegenlégiós fia után járó nyugdíját kiverekedni jött Párizsba, s mint mondta, azért írt nekünk, mert úgy gondolta, egy csinos lány előtt könnyebben kinyílik a hivatali ajtaja.

A lap első szerkesztői a Biatorbágyról induló Czudar D. József és Parancs János, a salgótarjáni Nagy Pál és Szakáll Imre, a Budapestről elszármazott Márton László és a tokaji születésű Papp Tibor — e cikk szerzője — voltak. A képzőművészeti rovatot a '80-as évekig Pátkai Ervin szobrász vezette. Kisebb-nagyobb változások után (Parancs János hazatért, a többiek lemorzsolódtak) a '70-es évek közepétől Bujdosó Alpár, Nagy Pál és Papp Tibor irányította a lapot 1989-ig, amikoris a Magyar Műhely lapengedélyt kért és szerkesztőséget nyitott Budapesten. Ekkor a lap vezetése hazai és szomszéd államokban élő szerkesztőkkel bővült ki: Hegyi Lóránddal, Juhász R. Józseffel (Érsekújvár), Petőcz Andrással — 1989-től '92-ig —, Székely Ákossal, Szombathy Bálinttal (Újvidék), Tóth Gáborral; és ettől kezdve bekerül a lap a magyarországi könyvárusi forgalomba.

A Magyar Műhely a nehéz években minden eszközzel támogatta azokat a modern szellemű írókat, költőket, akiket a hatalom tiltott vagy éppen csak megtűrt — például akkor közölte Weöres Sándort, Mándy Iványt, Örkény Istvánt, Hernádi Gyulát, Erdély Miklóst, amikor hazai lapokban nem, vagy csak nagyon ritkán közölhettek. A modern szellemű fiatal tehetségek felkarolása is mind a mai napig a lap legfontosabb feladatainak egyike: a Magyar Műhelyben indult Esterházy Péter, Kemenes Géfin László, Labancz Gyula, Dedinszky Erika és még sokan mások. A lap különszámai: a „Weöres"-, „Füst"-, „Szentkúthy"-, „Kassák"-, „Joyce"-, „Erdély"- és a „Strukturalista"-különszám olyan értékekre, olyan irodalmi jelenségekre hívták fel a figyelmet, amelyek az adott pillanatban a magyar irodalom látóhatárán kívül estek.

1972 óta a Magyar Műhely szerkesztői adják ki a Kassák Lajos özvegyével és a szobrász Schöffer Miklóssal közösen alapított Kassák-díjat.

A Magyar Műhely a kezdet kezdetétől könyvkiadóként is működik. Évente két-három könyvet ad ki. Emblémájával — azaz fekete fedelű sorozatában — jelent meg a nyugaton élő modern magyar költők legtöbbjének első könyve, de Műhely-kiadásban látott napvilágot 1964-ben Weöres Sándor *Tűzkút*ja, később pedig Mándy Stefánia és Erdély Miklós versei. A '89-es „hazatérés" óta Petőcz András *„Non-figuratív"*, Márton László *„L'égiposta"*, Székely Ákos *„f"*, Claude Maillard, Papp Tibor *„Ikonok"* és Erdély Miklós *„Időmőbiusz"* című verseskötetei, Jacques Derrida *„Grammatológia"* című filozófiai értekezése és a *„(g)képeltérítés"* című művészeti album.

1992 MÁRCIUSÁBAN jutott az olvasóhoz a negyedévenként megjelenő Magyar Műhely 83. száma. Szalad az idő, a rendületlenül megújuló irodalomban nem lehet a múlt babérjain üldögélni. Jellenleg az irodalom új formáinak: a hangversnek, a képversnek, a performance-nak, az elektronikus médiákon, számítógépen, videón készült irodalmi műveknek kell olyan magyar nyelvű szállást teremteni, ahol a gazda nyíltan rokonszenvezik a vendéggel, ahol minden máció minden írója, első és másodpolgárságú magyar költője jól érzi magát. Most ezt a vendégfogadót kell a Magyar Műhelynek megtestesítenie, persze nem egyedül, hanem mindazokal együtt, akik rokonszenveznek *új időnk új dalaival*, mert *„Együtt kell a pecsétet hordani homlokon, a szíven, a szájon"* mondja Balla Zsófia, kolozsvári munkatársunk, *Zsoltár* című versében.

Párizs, 1992. május 12.

Bódva-völgyi könyv- és könyvtártörténeti gyűjtemény Égerszögön

ÉGERSZÖG festői szépségű kis falu a Bódva vízgyűjtő területéhez tartozó Éger-patak völgyében. Perkupától 12 km-re, Edelény vonzáskörzetében. A falu a szomszédos településekkel együtt a természet kegyeltje. Minden irányból hegyek védik az erős légáramlatoktól. Lankás hegyoldalain gyönyörűen díszlenek a gyümölcsfák, s a hegykatlan klímája kiváló termést érlel.

A föld mélye barlangokat rejt magában. A község határában levő, a barlangkutatók által leginkább megismert Danca-barlang 1390 m hosszú, s jelenleg az aggteleki-hegység negyedik leghosszabb barlangja. A falu temploma későbarokk, 1791-ben épült. A főutcán még több múlt században épült paraszthéz látható díszes tűzfalakkal.

A községben 1905-től az első világháborúig olvasókör működött, abban az iskolaépületben, amelyből néhány éve az ott tanuló gyerekeket kis létszámuk miatt körzeti iskolába irányították. Merthogy a falu lakói, mint több más hasonló kisfaluban, a Bódva völgyén fogyóban vannak. Öregszik ez a település is. Akik itt élnek, azok többsége nyugdíjas. Alig akad fiatal a településen. Az egykor négyszázon felüli lakost számláló településen ma százan sem élnek.

Úgy gondoltuk, hogy miként a különböző korok műemlék könyvtárai őrzik egy-egy korszak, könyv- és könyvtári emlékeit, ugyanúgy meg kellene őrizni a kistelepülések könyvtári emlékeit is. Mert mint ahogy a nagy könyvtárak megtették a maguk szolgálatát a művelődés érdekében, a kis falvak könyvtárai is nagyon fontos feladatot láttak el. E gondolatok jegyében gyűjtöttük össze a környék kis könyvtárainak emlékeit, és helyeztük el az égerszögi volt iskolai tanteremben. Így, aki ellátogat oda, egy helyen találja meg az utolsó száz esztendő kis könyvtári berendezéseinek, kellékeinek mintapéldányait. A vonzáskörzet könyvtáraiból sok megőrzésre érdemes tárgyat, dokumentumot sikerült összegyűjteni.

A legrégibb közöttük egy kisebb és egy nagyobb könyvszekrény, amelyet még a múlt század végén a Múzeumok és Könyvtárak Országos Tanácsa helyezett ki Ragályba és Rakacára. Ez akkoriban a benne lévő néhány polcnyi könyvvel jelentős gyűjteménynek számított. Van egy példány a II. világháború után a falvakba telepített vándor könyvtári ládák közül is. És van egy olyan könyvszekrény is, melyet az 1949-ben megalakult körzeti könyvtárak juttattak ki a falvakba. Több bútordarab képviseli az 1952 után megszervezett járási könyvtárak típusberendezését is. Az Edelényi Járási Könyvtár korabeli bútoraiból látható ott kétméteres raktári és olvasótermi könyvállvány, íróasztal, olvasóasztal, kiállítótárló, vitrin, támlás karosszékek, olvasólámpák. Maximlámpás diavetítőgép tárja elénk a háború utáni falusi ismeretterjesztés technikai színvonalát.

Itt helyeztük pihenőre azt a 150 cm^3-es ZETKA motorkerékpárt is, amely 1950-ben a Népkönyvtári Központban kezdte meg a magyar könyvtárügy szolgálatát, majd onnan a miskolci megyei könyvtár módszertanos munkatársaihoz került, majd végül az Edelényi Járási Könyvtárban 1967-ig segítette a falusi hálózati munkát.

Sok könyvet sikerült összegyűjteni a környék magánkönyvtárainak és közkönyvtárainak állományából, amelyek egykori tulajdonosuk leltárbélyegzőjének lenyomatát, exlibrisét is tartalmazzák.

Bemutatjuk ott az egykori helyi olvasókör dokumentumait, s a közkönyvtári adminisztráció évszázadunkban használt nyomtatványait is.

A GYŰJTEMÉNNYEL egy teremben nyert elhelyezést a falu most működő közművelődési könyvtára is. Mindkét intézmény kezelésére az épülettel szemben lakó Oláh Endréék kaptak megbízást. Ők magánszorgalomból több helyi népi használati eszközzel is kiegészítették a gyűjteményt.

A Bódva-völgyi kirándulást érdemes néhány kilométerrel Égerszög felé megtoldani, és a gyönyörűséges táj, valamint műemlék épületei megtekintése után ebbe a kis könyvtártörténeti gyűjteménybe is betérni.

Slezsák Imre

Mi lesz veled kultúra?

Ki ültet ma diófát? Nem sokan. Annál többen vágták, lopták tömegével a legszebb, a legvastagabb, a legtöbbet termő diófákat a télen. A megzsarolt, becsapott, meglopott falusi öregektől potom pénzen összeharácsolt fákat jó pénzért értékesítették külföldön.

A pillanatnyi haszon, a gyors meggazdagodás lehetősége gátlástalanná teszi az emberek egy csoportját: mit érdekli őket, hogy 20 évig nem terem az országban dió, nem frissíti a levegőt az óriási lombkorona, nem ad árnyékot a hűsölni akaróknak.

Az eset példaértékű: A pénzhiány, a szociális gondok nem juttatják-e a kultúra fáját is a diófák sorsára? A veszély reális. Ha megszüntetünk óvodákat, iskolákat, összevonunk tanulócsoportokat, bezárunk mozikat, művelődési házakat, lepítünk könyvtárakat — nem dől össze a világ! Most legalábbis még nem. Hogy ilyen leépített kultúrkörnyezetben milyen gyenge munkaerő fog felnevelkedni, kit érdekel ma?

Az emberek többsége a jelen bajait akarja megoldani, örül, ha máról holnapra él. Munkanélküliség, létbizonytalanság, életszínvonal-romlás közepette nehéz optimistának maradni, a jövővel törődni.

Ma pedig, ha valaha igaz volt, hogy egy országot gazdaggá a kiművelt emberfők sokasága teszi, ma aztán igaz. A fejlett országokban óriási mértékben felértékelődött a tudás. A munkanélküliek nagy tömege itthon és a világban iskolázatlan és szakképzetlen.

Ha elhanyagoljuk, leépítjük a kultúrát, akkor sem tudunk talpra állni, amikor az egyéb feltételek már meglesznek hozzá: nem lesz kivel.

Félreértés ne essék, nem a régi állami támogatási rendszert akarom védeni. Megvoltak annak is a maga hibái.

A teljesség igénye nélkül említek csak néhány példát:

— Az iskoláknak egy alacsony szintű működéséhez a pénzt mindig megadták. A gyengén dolgozóknak, s a jól dolgozóknak is. A tanítás minősége különösebben senkit sem érdekelt.

— Voltam színházban bérletes előadáson, ahol minden jegyet eladtak, mégis alig voltunk néhányan a nézőtéren. Az történt ugyanis, hogy a bérleteket a nagy vállalatok kulturális alapjukból megvásárolták, 's szétosztották a dolgozóknak, azok meg nem jöttek el. Nem biztos, hogy ők voltak a hibásak. Látszatra a kultúrgépezet működött.

— Közel 30 éve van ifjúsági bérlete iskolánknak. Az évenkénti hat előadásból egy-kettő volt csak fiataloknak való. Hiába tiltakoztunk, nem volt foganatja. Sajnos, még ma is ez jellemző.

— Amatőr képzőművészeknek borzasztó nehezen engedélyeztek kiállítást. Alaptag művészektől viszont rendszeresen vásárolt az állam, akkor is, ha azok aztán tízezerszám raktárakban porosodtak, s nem kellettek a kutyának sem.

— A tankönyvkiadó megkapta a támogatást az államtól, akármilyen rossz tankönyveket is jelentetett meg. Hiába rimánkodtak a pedagógusok jobb könyvekért, nem volt versenyhelyzet: eszi, nem eszi, ez van.

— Múzeumainkat pazarló módon működtettük. Olaszországban 500 Ft egy múzeumi belépő. Nálunk nevetségesen alacsony volt, s az még ma is. Az országban évente megforduló 10 millió külföldi turista örült, hogy fillérekért juthat nálunk kultúrához.

A teljes foglalkoztatottság idején az sem érdekelt különösebben senkit, hogy pont annyian vannak-e egy könyvtárban, művelődési intézményben, mint amennyi kell az optimális működéshez. Általában többen voltak, mint máshol is. A munkahelyen belüli munkanélküliség ismert fogalom.

Át kell tehát építeni az egész támogatási rendszert, de nem leépíteni vagy megszüntetni. Ha egy család a régi ház helyére újat akar építeni, előbb a melléképületet átalakítja ideiglenes lakásnak, s utána bontja le a régiről a tetőt.

Átalakítottuk-e mi a rendszerváltáshoz a melléképületet, vagy itt maradtunk a szabad ég alatt?

A szocialista társadalomban azért volt alacsony a bér, mert dotált volt az élelmiszer, a lakbér, a közlekedés, az oktatás, könyvkiadás, a kulturális szolgáltatás általában. A dotációkat úgy megszüntetni, hogy a bérekkel nem csinálunk semmit, az tisztességtelen és káros.

Közgazdászok úgy számolták, hogy a dolgozók jövedelmük 50%-át juttatások formájában kapták. Ha tehát a támogatásokat meg akarjuk szüntetni, duplájára kellene növelni a béreket. Ellenkező esetben a belső piac annyira beszűkül, hogy nem lesz kereslet a kultúra iránt sem, nem tudják megfizetni.

Itt vannak a könyvek, az információk ma is nélkülözhetetlen hordozói! A mai fizetésekből már nagyon kevesen tudják megvásárolni, olyan drágák, legalább is a fizetésekhez viszonyítva. A legnagyobb baj az, hogy az értelmiségi — akinek a könyv munkaeszköze — sem tudja megvenni. Legalább leírhatná az adóalapjából, mint a vállalkozók. Ha aztán a közkönyvtáraknak sincs pénzük könyvvásárlásra, teljes a csőd. Az önmagát fejleszteni, átképezni akaró állampolgár hol juthat hozzá az ismeretekhez, ha megvenni nem tudja? Egy háromnapos tanfolyam 5000—6000 Ft, egy több hónapos 70 000—80 000 Ft. A mai bérekből hányan tudják ezt megfizetni?

A társadalomnak elemi érdeke, a kormánynak meg feladata, hogy a tudás tárát, a könyvtárat ne engedje leépülni.

Láttam a legújabb kaszinó megnyitását a tévében, ahová 500 dollár volt a belépő. Én ezt a pénzt 10 év alatt tudom összerakni valutakeretemből. Voltak a megnyitón magyarok is. Nem ők vannak, sajnos, többségben, s egyelőre nem is lesznek. Ha kaszinóba nem is engednek be bennünket, legalább a könyvtárba legyen érdemes elmenni. Hátha az hasznosabb is az országnak, mint a kaszinózás.

Borsos István

A múlt aktualitása

AZ 500 ÉVES AMERIKA — 400 ÉVES METSZETEKEN

Amerika és a művelt világ ebben az évben ünnepli Amerika felfedezésének 500 éves évfordulóját. Kolumbusz Kristóf 120 emberével, egy hajóval és két karavellával 1492. augusztus 1-jén indult útnak és 1492. október 12-én látta meg az Újvilágot, amikor a Watling-szigeten kikötött.

Már a felfedezés 100. évfordulója is világesemény volt, Európa hódolattal emlékezett meg Kolumbuszról, többek között egy mára már ritkasággá vált, kivételes szépségű és értékű kiadvánnyal is, melynek egy példányát a miskolci Lévay József Könyvtár őrzi.

Egy világhírű német nyomdász — a frankfurti Johannes Feyrabend — és egy ma már alig ismert holland származású metsző-, könyv- és műkereskedő, Theodor de Bry összefogásával született meg 1590—1596 között az a 25 részből álló, 6 kötetes illusztrált könyv, amely a korabeli világ egzotikus helyeit mutatja be. Ennek a műnek egyik kötete foglalkozik Kolumbusz első utazásával, az „Újvilágba" érkezésével, fogadtatásával, tetteivel és a felfedezés körülményeivel.

Prima Columbi in Indiam naulgatio. Anno 1492. VIII.

OLVMBVS *nauibus à Ferdinando Rege impetratis, cum Bartholomæo fratre è Palos vrbe in Gomeram Insulam nauigat. Istic aqua & cæteris necessarijs sumtis, Occidentem solem sequutus, iter instituit: quum porro emensa dierum aliquot nauigatione, nondum terra vlla in conspectu esset.*

Theodor de Bry 1528-ban született Lütticben, majd később Frankfurt am Mainban nyitott műhelyt és üzletet. Sokat utazó művész és üzletember volt egy személyben. Egy 1587-ben tett londoni utazása során fogant ötletből jött létre egyik legmaradandóbb munkája: az „America", kevés szöveggel, s annál több metszettel — 157 db! Rézmetszetei tiszta vonalvezetésűek, művészi megfogalmazásúak, technikailag is kifogástalanok; koráról és a korában képzelt Amerikáról mesélnek a mai kor emberének. A ráismerés örömét is felkeltve bennünk, hiszen tankönyveink, illusztrált történeteink, lexikonaink — a szűken és tágan értelmezett „Gutenberg-galaxis" beépítette önmagába művét. A felfedezés-korabeli Amerikáról az ő metszetei képeztek fogalmat, ismeretet, képzetet minden európai érdeklődő, kutató vagy tudós számára.

A több, mint 800 oldalas kötet 1823. augusztus 12-én került a könyvtár tulajdonába, amikor a Református Lyceum ajándékként megkapta az Óvári család házikönyvtárát. A kötet előzéklapján a leltárbavétel tényét Korponay József rektorprofesszor vezette be kézírással.

Mi most a rézmetszőre, Theodor de Bry-re (1528—1598) emlékezünk tiszteletel az évforduló kapcsán.

Zimányi Katalin

A miskolci Chevra könyv

A „Könyv Népe" a zsidóság — belső életében fontos szerepet töltenek be azok a szervezetek, intézmények, amelyek nehéz napokban, betegség vagy haláleset idején nyújtanak segítséget a közösség rászoruló tagjainak. A legnagyobb jótétemények egyike a halottak gyors és méltó eltemetése, valamint a gyászolókról való gondoskodás, ami a Chevra Kadisa (Szentegylet) feladata. Az egyletek alapszabályait, tagjaik névsorát díszes, többnyire kéziratos könyvek őrizték. A leghíresebb, — nemzetközileg is számontartott darab — a nagykanizsai Chevra könyv.

A Miskolci Izraelita Hitközség tulajdonában lévő példány értékes, rajzos címlapja (képünkön) kalligráfiájának szépségével és az ornamentika archaikus vonásaival tűnik ki. A szövegíró (szofer) a nyomtatott kvadrátbetűk pontosságával végezte munkáját, a különböző betűformák variálásával fokozva a szövegkép áttekinthetőségét és szépségét. A rajzos keretépítmény a zsinagógák tóraszekrényének építészeti megformálását idézi. Két szőlőindás oszlopa a Jeruzsálemi Szentély oszlopaira utal. A kompozíciót koronázó díszváza-motívum és a két stilizált obeliszk a klasszicizáló későbarokk építészet jellegzetes, kedvelt díszítőelemeit juttatják eszünkbe.

Az értékes, nagyformátumú könyv jelenleg a Herman Ottó Múzeum Képek az Észak-Kelet-magyarországi zsidóság történetéből című kiállításán látható.

Kárpáti László

Agricola első kiadások a Miskolci Egyetem könyvtárában

A mai Miskolci Egyetem könyvtárának muzeális gyűjteménye, a Selmeci Műemlékkönyvtár egykor, 1735 és 1918 között élő, közvetlenül a bányászati-kohászati termelést és kutatást szolgáló intézmény volt. Ebből egyenesen következik, hogy a selmeci bányász-kohász akadémia — szinte teljes épségben fönnmaradt — negyvenezres könyvtárának tudomány- és művelődéstörténeti szempontból legértékesebb darabjait nem a ritkán fölbukkanó, hanem a legelterjedtebb, legtöbb kiadást megért, a tudományra és a műszaki haladásra legerőteljesebb hatást gyakorló művek között kell keresnünk. Természetesen, három-négy évszázad múltával az sem kizárt — éppen a nagy keresletből és igénybevételből adódóan — hogy ezt a fontos művet, ma már ritkaságként is őrzik múzeumi vitrinek üvegei alatt.

Ilyen mű a bányászat-kohászat bibliájaként emlegetett *De re metallica* (magyarul: A bányászatról és kohászatról. Bp. 1985.), amelyet a szászországi Chemnitz polgármestere, a tudós klaszszika-filológus és orvos, Georg Agricola (1494—1555) adatott közre 1556-ban Baselben. A latin nyelvű kiadást egy év múlva ugyanott német fordítás követte, *Vom Bergwerck* címen. A nagy mű előzményének tekinthető Agricola ásvány—földtani munkáinak gyűjteményes kiadása 1546-ban. Mindkét mű a 18. sz. elejéig számos változatlan és számos más nyelvű kiadást ért meg.

A leipzig-i 10 kötetes kritikai Agricola-életműkiadás szerint, amely a 16. századi kiadások mai lelőhelyét is közli, a világ nagykönyvtárai között egy tucatot sem találunk, amely *mindhárom* említett *Agricola-mű első kiadásának* birtokában lenne. A Miskolci Egyetem könyvtára azonban ezek közé tartozik: a bányászatról-kohászatról szóló mű első kiadásai az 1770-es, a földtudományi értekezések első kiadása pedig az 1970-es években került állományába. (Természetesen több későbbi kiadás és modern fordítás is megtalálható a gyűjteményben.)

Die stehende Welle A. Das Zahnrad B. Die Kimme C. Die liegende Welle D. Das Getriebe E. Der Kratzkorb F. Die Förderkette G. Die Tafeln H.

Zsámboki László

Önkormányzati lapok Borsodban

(Folytatás az 1. oldalról)

deletei, kivonat vagy teljes szövegközlés formájában. Az Encsi Hírek, a Mályi Tükör önkormányzati hírek, a Zsolcai Hírmondó (Felsőzsolca) testületi napló formájában számolnak be az önkormányzati munkáról.

Itt kerültek nyilvánosságra az utcanevek megváltoztatása, a községek új címere és zászlója, valamint tételes bontásban részletesen az évre szóló költségvetés is.

Rendszeresen jelennek meg írások a gazdasági életről, a településeken működő új és régi, kis és nagy üzemek, magánvállalkozások tevékenységéről, a piacgazdaságra való áttérés nehézségeiről, az esetleges visszásságokról.

A szerkesztők feladatuknak tekintik a település fontosabb történelmi, kultúrtörténeti eseményekről, személyiségekről való megemlékezést. A Zsolcai Krónikásban (Felsőzsolca) a Zsolcai csatáról, Putnok történetéről a Gömöri Hírmondóban, a Szerencsi vár múltjáról és jelenéről a Szerencsi Hírekben, Comeniusról a Sárospatakban, Szendrő tudósáról a 328 éve született ifj. Köleséri Sámuelről a Szendrői 4 Oldalasban olvashatunk.

Az oktatási és közművelődési intézményekben történt változások is helyt kapnak a lapok hasábjain.

Krisztina Óvoda lett a felsőzsolcai 1-es óvoda — számol be a Zsolcai Krónikás, a nyelvoktatás buktatóiról a Gömöri Hírmondó. A Zempléni Múzeum új kiállításaira a Szerencsi Hírek, az oktatástörténeti gyűjteményre a Szendrői 4 Oldalas hívja fel a figyelmet. Kulturális programajánlattal szinte minden lap hasábjain találkozunk. A hitéletről a települések papjainak tollából a Szendrői 4 Oldalasban, a Mályi Tükörben és a Sárospatakban olvashatunk információkat.

Igen gazdag sportéletről tanúskodnak az újságok utolsó oldalai, amelyek a tömegsportról és a versenysportról egyaránt szólnak.

EZT A LEHETŐSÉGET szeretném felhasználni arra, hogy felhívjam a lapkiadók és -előállítók figyelmét arra, hogy a közgyűjteményekbe lapjukat juttassák el, ezzel is elősegítve azok rendszeres feltárását és megőrzését.

dr. Székelyné Forintos Judit

OTP BANK

TELJES KÖRŰ SZOLGÁLTATÁSSAL ÁLLUNK ÜGYFELEINK RENDELKEZÉSÉRE

Borsod-Abaúj-Zemplén megyében

Betét

– Könyves betétek, takaréklevél-betétek, ifjúsági takarékbetét, lakossági folyószámlabetét

Értékpapír

– Letéti jegy

Valuta–deviza

– Valutaváltás, devizaszámla – eurocsekk

Vállalkozás

– Egyéni vállalkozások hitele, társulások és egyéb vállalkozások hitelezése, mezőgazdasági termelési kölcsön, gazdálkodó szervezetek, önkormányzatok és intézmények hitelezése

Számlavezetés

– Egyéni és társas vállalkozások számlavezetése, gazdálkodó szervezetek, önkormányzatok és intézmények számlavezetése, alapítványok kezelése

Hitel

– Személyi és áruvásárlási hitelek, családalapító fiatalok kölcsöne, ifjúsági betétek áruvásárlási hitele, lakásépítés, -vásárlás kölcsönügyletei

Fiókhálózatunk a megye minden pontján.

OTP BANK, MINT MINDIG.

KAPCSOLAT A JÖVŐVEL

MAGYAR TÁVKÖZLÉSI VÁLLALAT

Keresse fel területi ügyfélszolgálati irodáinkat, ahol készséggel állunk rendelkezésére távközlési igényeinek kielégítésében:
– Tájékoztatás, tanácsadás távközlési ügyekben
– Felszólalások, panaszok, reklamációk intézése
– Távbeszélő-állomások bekapcsolási-, áthelyezési-, leszerelési ügyeinek intézése
– Távbeszélőszámlák befizetése, számlapanaszok intézése
– Beruházási és szerelési díjak befizetése
– Korszerű távbeszélő-készülékek, üzenetrögzítők, telefaxok, telexek, alközpontok, kiegészítő alkatrészek árusítása
– Telefonkönyv árusítása
– Megyei irodáinkban nyilvános telefon- és telefax-szolgáltatás

Címeink: Miskolc, Széchenyi u. 60. Telefon: (46)344-421
Miskolc, Jókai u. 12. Telefon: (46)310-319
Encs, Petőfi u. 51–53. Telefon: (41)42-133
Sárospatak, Hild tér 3. Telefon: (41)11-502
Sátoraljaújhely, Kazinczy u. 10. Telefon: (41)22-631
Szerencs, Rákóczi u. 110. Telefon: (41)61-510
Kazincbarcika, Fő tér 1. Telefon: (48)10-550
Ózd, Vasvár u. 59–61. Telefon: (47)11-811
Mezőkövesd, Mátyás király u. 87. Telefon: (40)12-212
Eger, Fellner Jakab u. 1. Telefon: (36)10-540

Nyitvatartási idő: munkanapokon 10–16 óráig, de hétfőn 10–18 óráig

Miskolci Távközlési Igazgatóság

II. RÁKÓCZI FERENC MEGYEI ÉS VÁROSI KÖNYVTÁR MISKOLC

Egy hálózat, amely az egész országban az Ön rendelkezésére áll

OTP Ingatlan RT

TEVÉKENYSÉGÜNK:
- értékbecslés, vagyonértékelés hitelek fedezetéhez, privatizációhoz,
- építési telkek, lakások, irodák adásvétele, közvetítése.

OTP INGATLAN RT.
MISKOLC, UITZ B. ÚT 1.
TELEFON: 358-075

Használtruha-kereskedők, figyelem!

Francia, svájci, német tisztított ruha, német, holland, magyar katonai, vadász-halász, munkaruha viszonteladók részére folyamatosan eladó!

SLÁGERAJÁNLAT:

Bundeswehr-hálózsák	960 Ft+áfa
Bundeswehr-ing	100 Ft+áfa
Sátorlap	120 Ft+áfa

RAKTÁRAK:

Szolnok, Vízügy SE Sporttelep ☎: (56) 34-455
Miskolc, Salétrom u. 30. ☎: (46) 382-826
Debrecen, faárubolt, Rákóczi út 12. ☎: (52) 13-541
Pécs, Pintér István u. 1.
Érd, Tulipán u. 21.

TELEFON: 06-56-34-455, 34-743 FAX: 00-36-56-34-743 MHB 458-88885-00037

TAKARÉKBANK
ahol az idő pénzzé válik

● SZÁMLAVEZETÉS ●

A Takarékbank megalapítása óta elsőrendű feladatának tekinti a jogi személyek és a magánvállalkozások számlavezetési igényeinek vonzó feltételekkel történő kielégítését. A nálunk nyitott folyószámlákra a legmagasabb kamatot fizetjük.

ENNEK MÉRTÉKE JELENLEG ÉVI

16%

A folyószámlákon lehetőség van igény szerinti nagyságrendben és lejáratra különféle összegek lekötésére is.

● ÉRTÉKJEGY ●

A TAKARÉKBANK ÉRTÉKJEGYE
RUGALMAS LEJÁRATTAL A LEGMAGASABB HOZAMOT FIZETI

ÉVI BRUTTÓ HOZAMA

32,3%

A lekötési idő lejárta előtt az Értékjegyből részösszeg is felvehető. Bármilyen összegre kiállítható.

● TAKARÉKSZELVÉNY ●

A Takarékbank 3 hónapos lejáratú Takarékszelvényét címletkorlátozás nélkül vásárolhatja meg és napi kamatszámítás mellett bármikor felveheti.

Az évi bruttó kamatok:

Az első hónapban	**21%**
a másodikban	**26%**
a harmadikban már	**31%**

A lejáratkor kamatos kamat fizetés!

A Bank garantálja, hogy a lejárati időn belül kamatcsökkentést nem hajt végre.

LEGYEN AZ ÜGYFELÜNK!

VÁLASSZA A TAKARÉKBANKOT!

3527 Miskolc, Bajcsy-Zs. u. 17.
Telefon: 46/340-670, 46/356-669, 46/358-819
Telefax: 46/340-670

SZERENCSEJÁTÉK RT.
A SZERENCSE KOVÁCSA

LEHETŐSÉG A JÁTÉKRA JÁTÉK A LEHETŐSÉGGEL

TOTŌ

II. RÁKÓCZI FERENC MEGYEI ÉS VÁROSI KÖNYVTÁR MISKOLC

TISZTELT ÉPÍTKEZŐ!
MIELŐTT VÁLASZTANA, SZÁMOLJON!

Nem mindig az engedményes az eredményes!
Mi segítünk választani!
DÖNTSÖN a KORSZERŰ termékek és a LEGKEDVEZŐBB ÁRAK mellett!

Egyrétegű, hőtakarékos falszerkezet a HB-termékcsalád tagjaiból.

Megnevezés	Fogyasztói ár Ft/1000 db	Fal m^2-ár Ft/m^2
HB-30 hőszigetelő falazóblokk (30x24x29 cm)	46 380,–	650,–
HB 38/19 hőszigetelő falazóblokk (38x19x19 cm)	31 230,–	781,–
további termékeink		
B-30 falazóblokk (30x17,5x14 cm)	16 420,–	591,–
Kisméretű tégla	6 590,–	
6 cm válaszfal	16 850,–	
10 cm válaszfal	23 390,–	

Az egységárak az áfát nem tartalmazzák!
Egységrakományos, gyors kiszolgálás, igény esetén igen méltányos áron HÁZHOZ SZÁLLÍTÁS.

Gyártja és forgalmazza:

Észak-magyarországi Tégla- és Cserépipari Vállalat Mályi Téglagyára

ETCS

Megrendelés, befizetés, szakmai tanácsadás
Telefon: (46)391-052, 391-411
Telefax: (46)391-466
Telex: 62398

Kereskedelem és kultúra

Átalakuló világunk hajszolt, gondokkal teli hétköznapjaiban a kulturálódásra, a nívós kikapcsolódásra kevés lehetőség és forma kínálkozik. Az igényes közönség számára ideális lehetőségek összhangját nyújthatja a Nemzetközi Kereskedelmi Központban életre hívott kezdeményezés.

Pezsgő életet szeretnénk teremteni a házban, amely nemcsak a gazdasági fellendülést hivatott szolgálni, hanem a kultúrának is otthona kíván lenni. Élve a kiváló akusztikájú nagyelőadó adottságával, életre hívtuk a Korona Színpadot. Központi támogatás nélkül, saját pénzünkön kívánjuk támogatni a kultúrát. Köztudott, hogy egy-egy fővárosi színházi, előadói estre a vidéken élő, kultúrát kedvelő ember igen nehezen juthat el, főként a színházjegy borsos ára, utazási költség és esetenkénti szállásköltség miatt.

Ha tehetjük, olyan fővárosi művészeket hívunk meg, akik a hazai előadóművészet ívelvonalát képviselik a prózától az operetten át az operáig.

A KORONA SZÍNPAD első vendége Gregor József volt, aki a tehetséges fiatal énekesnővel, Vajda Júliával felejthetetlen élményt nyújtott a jelenlévő közönség számára.

Februárban Psota Irén és Lukács Sándor lépett a közönség elé a színpadon. A könnyűnek nevezett műfaj képviselői márciusban szórakoztatták a közönséget. Tiboldi Mária, Kállay Bori és Csere László „Séta operett- és musicalországban" címmel adott elő válogatást a műfaj slágereiből. Áprilisban ismét a komolyzene jeles képviselőjének tapsolhatott a közönség. Japán turnéjának műsorát Magyarországon csak a Korona Színpadon mutatta be a világhírű baritonista, Miller Lajos.

Előadásainkat minden hónap első hétfőjére szervezzük. Ebből a szempontból az április rendhagyó volt, ugyanis ebben a hónapban két estünk is volt. A Miller-est után 27-én Hernádi Judit adta elő önálló műsorát. Májusban Mikó István volt színpadunk vendége.

Eleinte még ezekre az igazán nívós műsorokra is nehéz volt becsalogatni a közönséget, ugyanis nehezen felejtik el, hogy az ITC-székház valamikor pártszékház volt. Lassan megismerik színpadunkat. Programunkat igyekszünk úgy összeállítani, hogy el tudjuk feledtetni a ház szellemét. E rövid idő alatt kialakult egy kislétszámú törzsközönségünk is, hiszen aki egyszer eljön egy előadásra, a műfajtól függetlenül megtekinti a következő előadást.

Rövid előzetes a Korona Színpad programjából:

– Június 1-jén 19 órától „A legnagyobb magyar" címmel válogatás Széchenyi István műveiből. Széchenyit alakítja Bánffy György kiváló művész.

– Július 6-án Kincses Veronika opera- és operettműsora.

– Augusztus 29-én a Benkő Dixiland Band műsora.

Végezetül egy programajánlat, ami nem a KORONA SZÍNPAD szervezése, de nagy érdeklődésre tarthat számot: július 1-jén 20 órától „Az élet egy kabaré" című műsorukat mutatják be: Tábori Nóra, Máthé Erzsi, Balázs Péter, Simorjay Emese, Kósa András, Szentirmai Ákos a Nemzetközi Kereskedelmi Központ színháztermében.

Záhorszky Zsuzsanna

A KÖNYVHÉT HÍREI

A M. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár
könyvheti tájékoztatója

Felelős szerkesztő: PAULOVITS ÁGOSTON

Kiadja: a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár

Felelős kiadó: DR. KÖRNYEI LÁSZLÓNÉ

Készült: a Borsodi Nyomdában

Felelős vezető: DUCSAI GYÖRGY

ÉMT
ESZAK-MAGYARORSZÁGI TÜZÉP

JÖJJÖN EL A FÉSZEKBE, MEG FOG LEPŐDNI!

– Új arculat
– Új bemutatók
– Új áruválaszték

Olasz és hazai csempék, padlólapok, fürdőszoba-felszerelések.
Tapéták, festékek, festőszerek, festőszerszámok.
Tömítőanyagok, ragasztók, kéziszerszámok.
Tüzeléstechnikai cikkek.
Elektromos kisgépek, alkatrészek és még sok más,
ami a lakáskarbantartáshoz, barkácsoláshoz nélkülözhetetlen.

JÖJJÖN, FÉSZKELJEN BE HOZZÁNK!

Fészek Áruház, Miskolc, Vágóhíd u. 9. Tel.: 347-811

ÉMT
ÉSZAK-MAGYARORSZÁGI TÜZÉP

AUTÓ ADÁSVÉTEL

- Azonnali készpénzes felvásárlási lehetőség
- Gépkocsi karosszéria-javítás és fényezés

PÓTKEREK GM
Miskolc, Lóránffy Zs. u. 53.

PVC NYOMÓCSŐ
ÉS LEFOLYÓRENDSZER
GYÁRI ÁRON
A
MŰANYAGIPARI
KFT.-TŐL
Miskolc, Ady E. u. 18.
Tel.: 349-694
Nagykereskedelmi telep: 351-706

perfekt®

Megjelent
a PERFEKT Pénzügyi Szakoktató és Kiadó Vállalat 1992/93. évi oktatási tájékoztatója

Vállalatunk az 1992/93-as oktatási évben is indítja közép- és felsőfokú SZAKKÉPESÍTÉST ADÓ TANFOLYAMAIT:

- okleveles könyvvizsgálói,
- adótanácsadói,
- mérlegképes könyvelői,
- felsőfokú költségvetési,
- képesített könyvelői (költségvetési),
- adó- és pénzügyi ellenőrzési ügyintézői,
- valutapénztárosi és ügyintézői.

Jelentkezés: PERFEKT Vállalat 5. sz. Kirendeltség
3541 Miskolc, Városház tér 1.
Tel.: (46)322-011/132 vagy 186 m.

perfekt®

maxzi
gyümölcsitalok

MISKOLCI LIKÖRGYÁR

II. RÁKÓCZI FERENC MEGYEI ÉS VÁROSI KÖNYVTÁR MISKOLC